

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

2026 YILI
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
BÜTÇE SUNUMU

Mehmet ŞİMŞEK
Hazine ve Maliye Bakanı

15 Aralık 2025

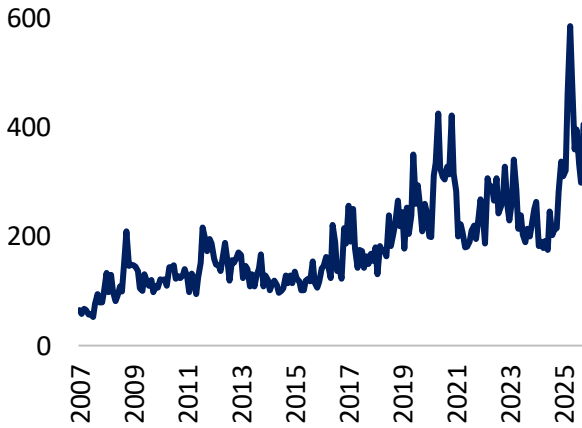
KÜRESEL EKONOMİ

Kısa Vadeli Küresel Ekonomik Görünüm

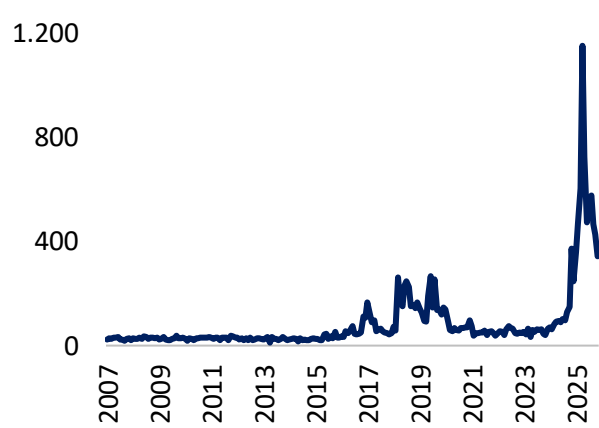
Küresel ekonomide; politika belirsizlikleri, ticarete artan korumacılık ve jeopolitik gerilimler etkili olmaktadır.

Yapısal sorunlarla birlikte küresel ekonomide tarihsel olarak en yüksek seviyelerde seyreden belirsizlikler; yatırım ve ticaret için zorlu bir ortam oluştururken büyümeyi sınırlamaktadır.

Grafik 1: Küresel Ekonomi Politikası Belirsizlik Endeksi (SAGP* ağırlıklı ort.)

Grafik 2: Küresel Ticaret Politikası Belirsizlik Endeksi

Kaynak: <https://www.policyuncertainty.com> (*) Satın Alma Gücü Paritesi

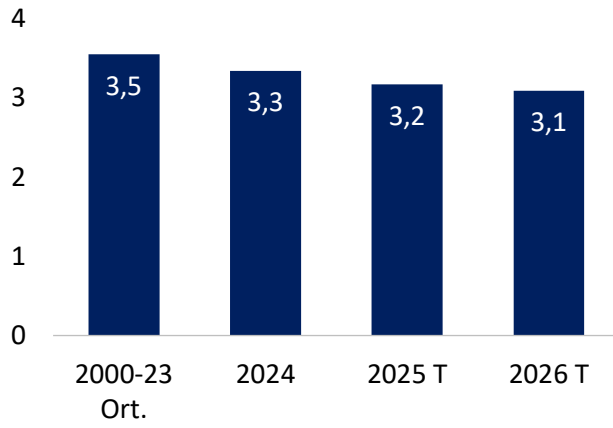
Küresel büyümenin 2025 ve 2026 yıllarında, uzun dönem ortalamasının altında kalsa da, sırasıyla yüzde 3,2 ve yüzde 3,1 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülüyor.

Nisan ayında açıklanan gümrük tarifelerinin, küresel ticareti beklenenden¹ daha az etkileyeceği tahmin ediliyor.

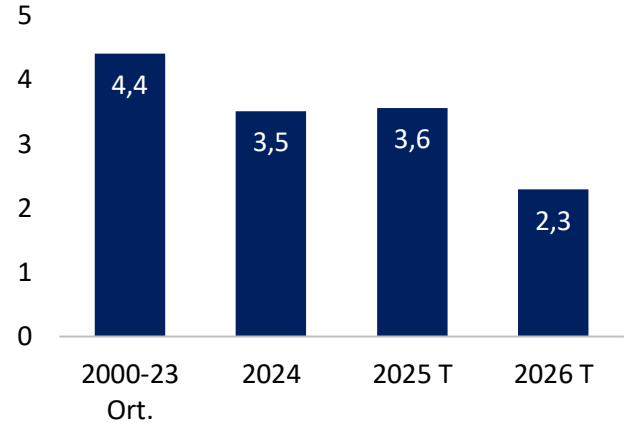
Ekim ayında yayımlanan IMF Dünya Ekonomik Görünüm raporunda küresel ticaret hacminin 2025 yılında yüzde 3,6, 2026'da ise yüzde 2,3 artması bekleniyor.

¹ Küresel ticaret artışı, IMF'nin 2025 Ocak ayı Dünya Ekonomik Görünüm raporu güncellemesinde 2025 yılı için yüzde 3,2 olarak öngörülürken, bu tahmin nisan raporunda yüzde 1,7'ye düşürülmüştü.

Grafik 3: Küresel Büyüme (%)

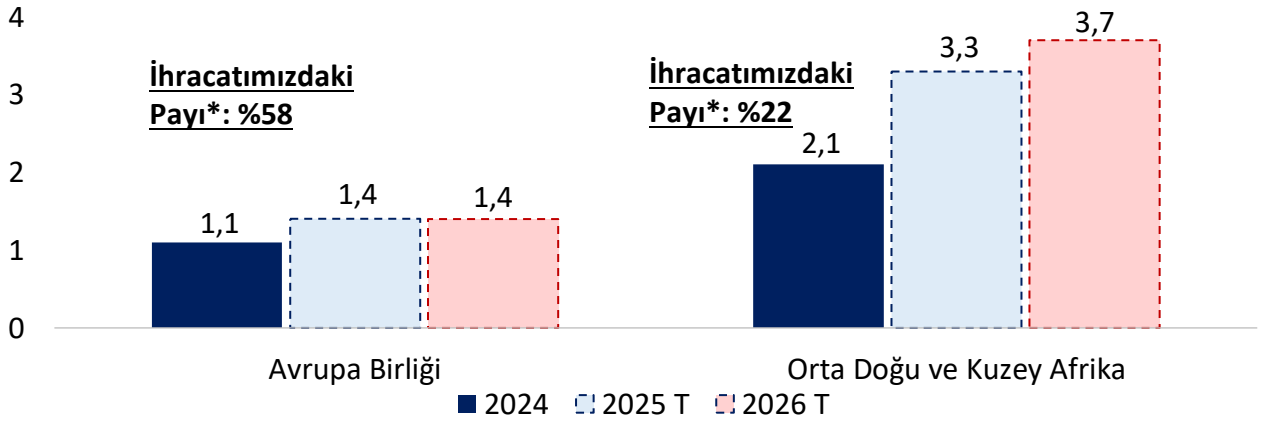
Grafik 4: Küresel Ticaret Hacmi Büyümesi (%)

Kaynak: IMF, T: Tahmin

2024 yılında yüzde 2,1 büyüyen ticaret ortaklarımızın², 2025 ve 2026 yıllarında sırasıyla yüzde 2,2 ve yüzde 2,3 büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Grafik 5: Ana Ticaret Ortakları Büyümesi (%)

Kaynak: IMF, T: Tahmin (*) 2025 Ekim itibarıyla yıllık tüm Avrupa ile Kuzey Afrika, Yakın ve Orta Doğu ülkeleri

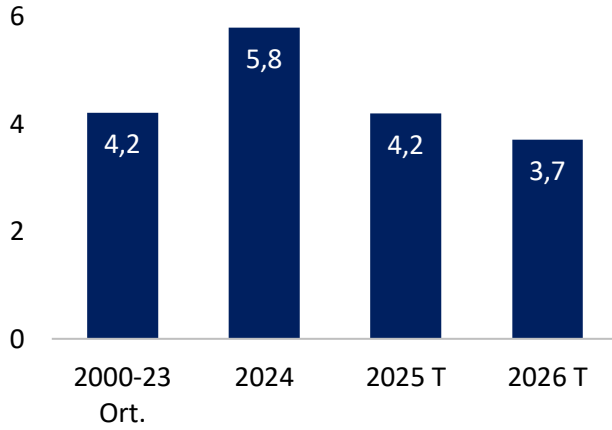
Diğer yandan, küresel dezenflasyon süreci devam ediyor. 2025 yılında yüzde 4,2 olması beklenen küresel enflasyonun, 2026'da yüzde 3,7'ye gerileyeceği öngörülüyor. ABD Merkez Bankası (Fed) ve Avrupa Merkez Bankası (ECB) başta olmak üzere, 2024 yılında başlayan politika faiz indirimleri bu yıl devam etti.

² İhracatımızın yüzde 96,3'ünü oluşturan 104 ülkenin büyüme tahminleri, 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla yıllık ihracat payları ile ağırlıklandırılmıştır.

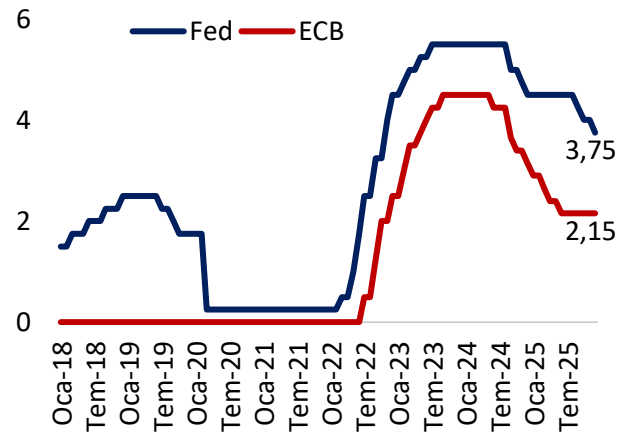
Fed'in para politikasına ilişkin belirsizlik sürse de, piyasalar 2026 yılında 50 baz puanlık faiz indirimi³ bekliyor.

ECB'nin politika faizini sabit tutacağı, Japonya Merkez Bankası'nın faiz artışına devam edeceği öngörülüyor.

Grafik 6: Küresel Tüketici Enflasyonu (ortalama, %)

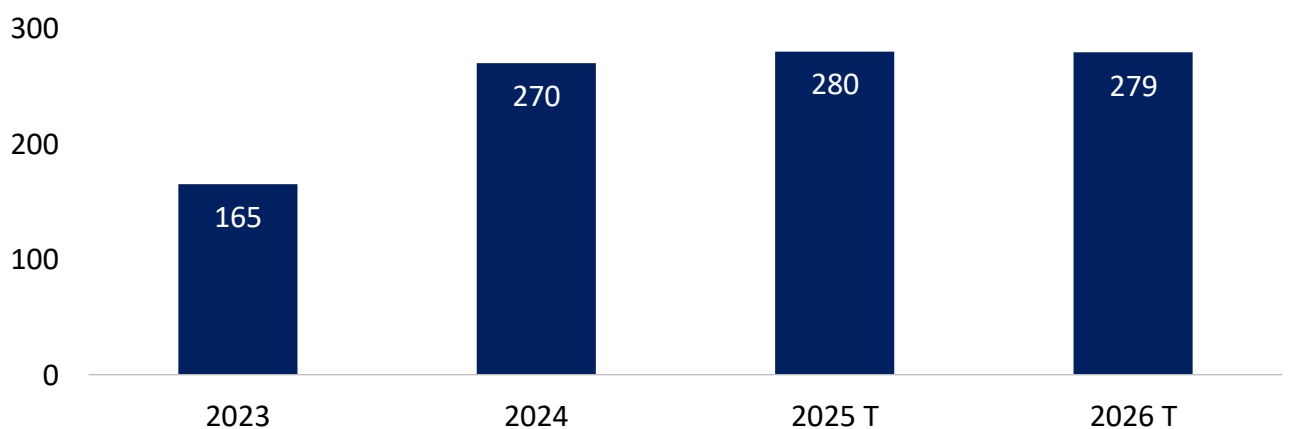
Grafik 7: Politika Faiz Oranları (%)

Kaynak: IMF, Bloomberg T: Tahmin

İyileşen küresel risk iştahı ile birlikte gelişmekte olan ekonomilere artan portföy girişlerinin, 2026 yılında da benzer seviyede devam etmesi bekleniyor.

Grafik 8: Gelişmekte Olan Ükelere Portföy Akımı (milyar dolar)

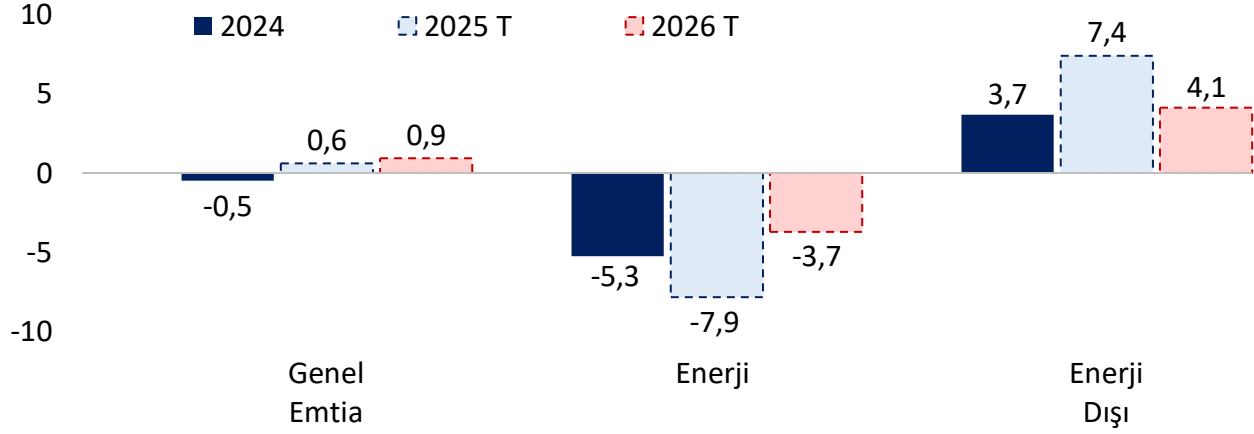

Kaynak: Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF), T: Tahmin

³ 12 Aralık 2025 tarihi itibarıyla CME (Chicago Mercantile Exchange) Grup vadeli işlemler piyasası beklentisidir.

Diğer olumlu bir faktör de küresel emtia fiyatlarının ılımlı seyridir. Önümüzdeki dönemde enerji fiyatlarındaki düşüşün devam etmesi, enerji hariç emtia fiyatlarının ise artması öngörülüyor.

Grafik 9: Emtia Fiyatları (yıllık % değişim)

Kaynak: IMF, T: Tahmin

Küresel konjonktürün 2026’da; ticaret ortaklarımızın iyileşen büyüme görünümü, destekleyici finansal koşullar ve ılımlı emtia fiyatları kaynaklı olarak ülkemiz için daha olumlu seyretmesini bekliyoruz

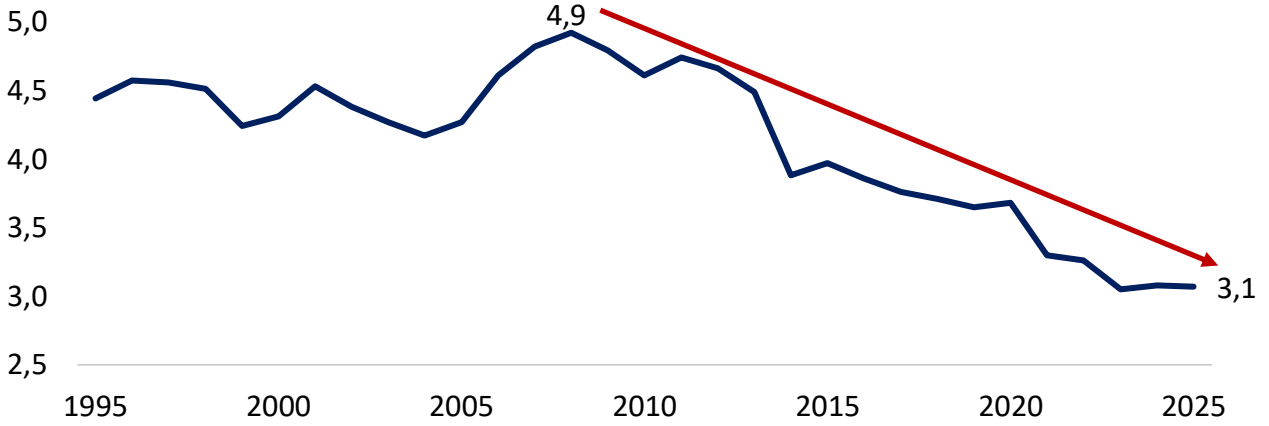
Küresel Yapısal Zorluklar ve Türkiye

Orta ve uzun vadede küresel ekonomide hem önemli fırsatlar hem de ciddi yapısal zorluklar bulunuyor.

Ticarette artan korumacılık ve dünya genelinde yaygınlaşan çatışmaların yanı sıra yüksek küresel borçluluk, yaşlanan dünya nüfusu, dönüştürücü ve yıkıcı teknolojiler ile iklim değişikliği bu zorlukların başında gelmektedir.

Yapısal zorlukların etkisiyle küresel ekonominin beş yıl sonrası büyüme öngörülleri aşağı yönlü güncellenmektedir. Geçmişte yüzde 4,5-5 olan küresel büyüme tahminleri, mevcut durumda yaklaşık yüzde 3’tür. Bu seviyenin korunabilmesi ise küresel yapısal zorluklara çözüm üretilmesine ve yapay zekâyla sağlanacak üretkenlik artışına bağlıdır.

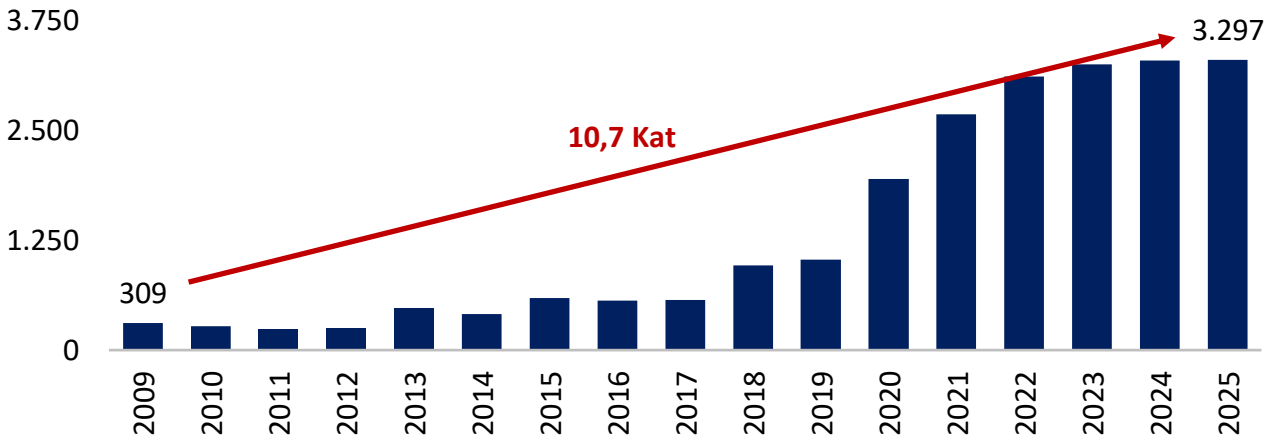
Grafik 10: Beş Yıl Sonrasına İlişkin Küresel Büyüme Öngörülerini* (%)

Kaynak: IMF (*) Yatay eksen öngörü yılını göstermekte olup 2025 verisi, 2025'te 2030 için yapılan tahmindir.

2025 yılında küresel ticarete korumacılığa yönelik uygulamaya alınan yeni kısıtlamaların sayısı 2009'un yaklaşık 11 katına ulaşmıştır.

Grafik 11: Yeni Ticaret Kısıtlamaları Sayısı (yıllık)*

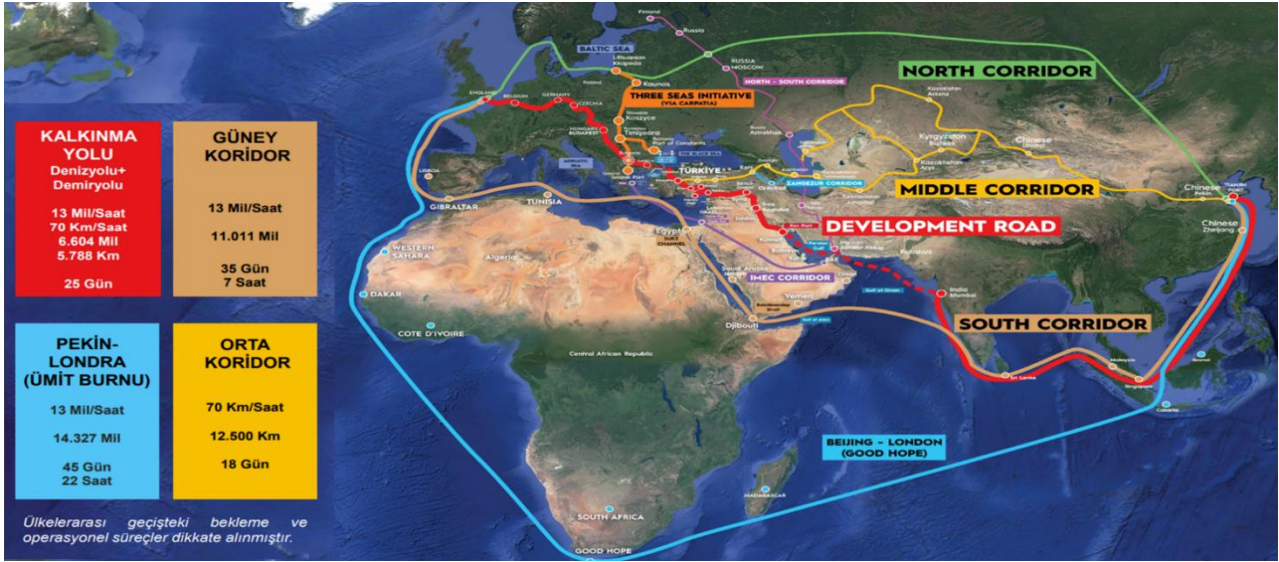
Kaynak: Global Trade Alert (*) Her yıl için 10 Aralık itibarıyla gerçekleşen kısıt sayısı

Türkiye, ihracatının yüzde 62'sini serbest ticaret anlaşmalarının olduğu ülkelere ve kalan kısmının önemli bölümünü de yakın ve dost coğrafyalara yaptığı için, artan korumacılığa karşı görece daha dayanıklıdır.

Bu dayanıklılık; bölgesel entegrasyonun güçlendirilmesi, yeni ticaret koridorlarının inşası, yeni serbest ticaret anlaşmalarının imzalanması ve mevcutların güncellenmesiyle önemli fırsatlara dönüşebilecektir.

Bununla birlikte, küresel ticarete değişen koşullar karşısında ülkemizin rekabet gücünü ve üretim kapasitesini korumaya yönelik adımlar atıyoruz.

Grafik 12: Bölgesel Entegrasyon

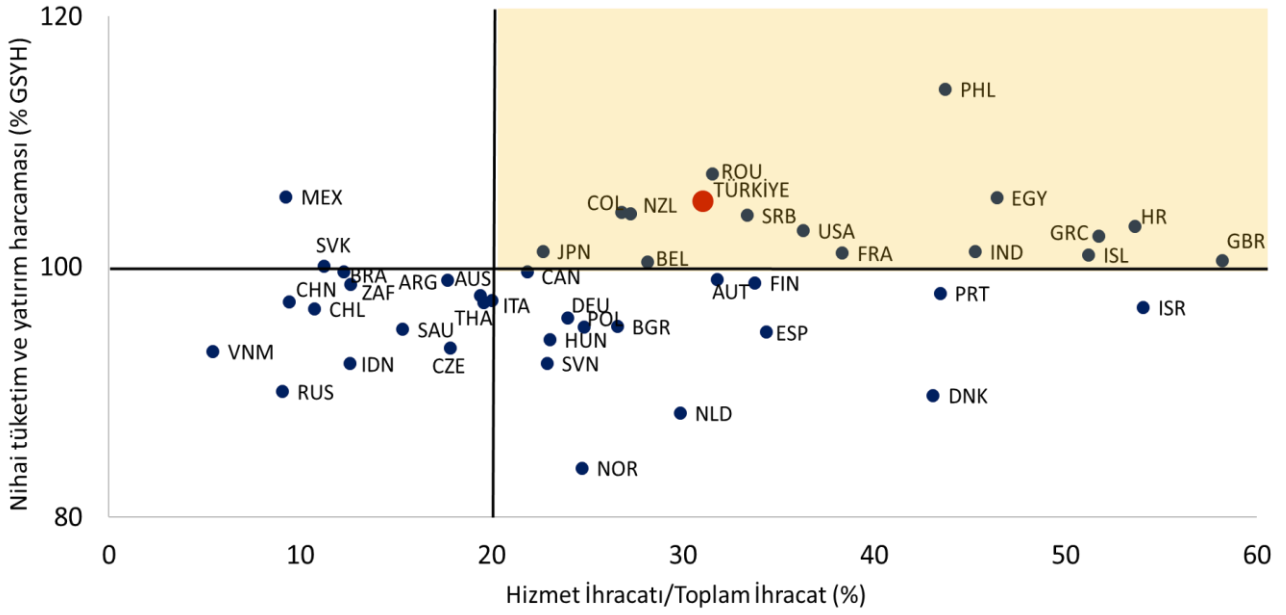

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

Ayrıca Türkiye, turizmden teknik müşavirliğe, lojistikten ulaştırmaya, sağlık ve eğitimden yaratıcı endüstrilere kadar, hizmet ticaretinde hızla yükselmekte ve küresel ölçekte çok daha güçlü bir konuma ulaşma potansiyeli taşımaktadır.

Küresel ticarete korumacılığın yeni normale dönüştüğü bir ortamda; geniş iç pazara sahip ve korumacılığın sınırlı olması nedeniyle hizmet ihracatının güçlü olduğu ekonomiler, yatırımcılar için daha cazip hale gelmektedir. Türkiye de bu avantajlarıyla öne çıkan ülkelerden biridir.

Grafik 13: Yurtiçi Talep ve Hizmet İhracatı (2024*)

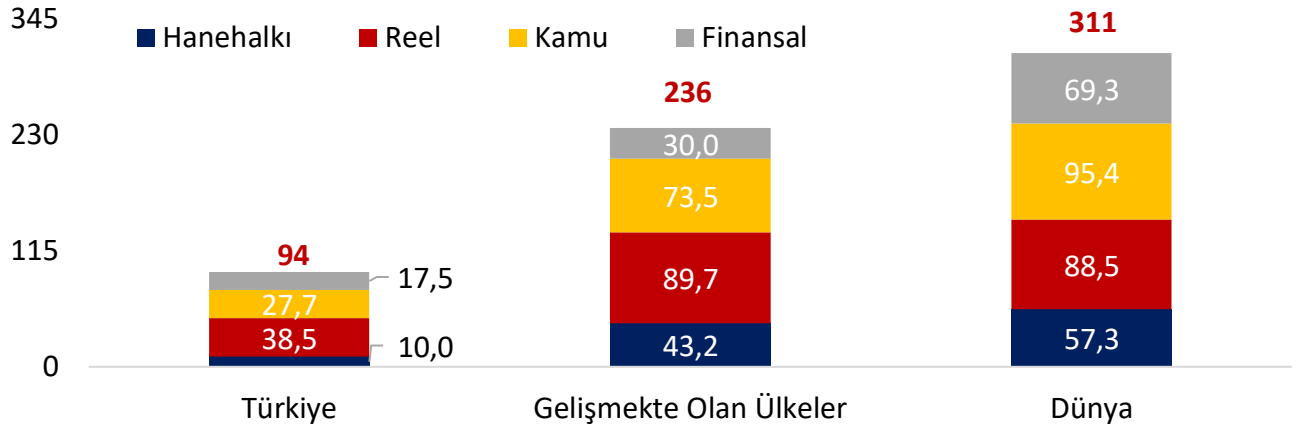
Kaynak: Dünya Bankası, Hazine ve Maliye Bakanlığı hesaplamaları (*) Çin, İrlanda, Japonya, Yeni Zelanda ve Vietnam için 2023 yılı verileri

Yüksek küresel borçluluk bir diğer önemli zorluk olmakla birlikte kamu, finansal ve reel sektör ile hanehalkından oluşan ülkemizin toplam borçluluğu hem gelişmekte olan ülkelerin hem de dünya ortalamasının belirgin şekilde altındadır.

Toplam borcun GSYH'ye oranı Türkiye'de yüzde 94 seviyesindeyken, bu oran gelişmekte olan ülkelere yüzde 236'ya, dünya genelinde yüzde 311'e ulaşmıştır.

Düşük borçluluk seviyesi; yapısal reformların hayata geçirilmesi, verimliliği artıran altyapı yatırımları, yapay zekâya hazırlığın hızlandırılması ve yeşil dönüşümün ivmelenmesi için mali alan sağlamaktadır.

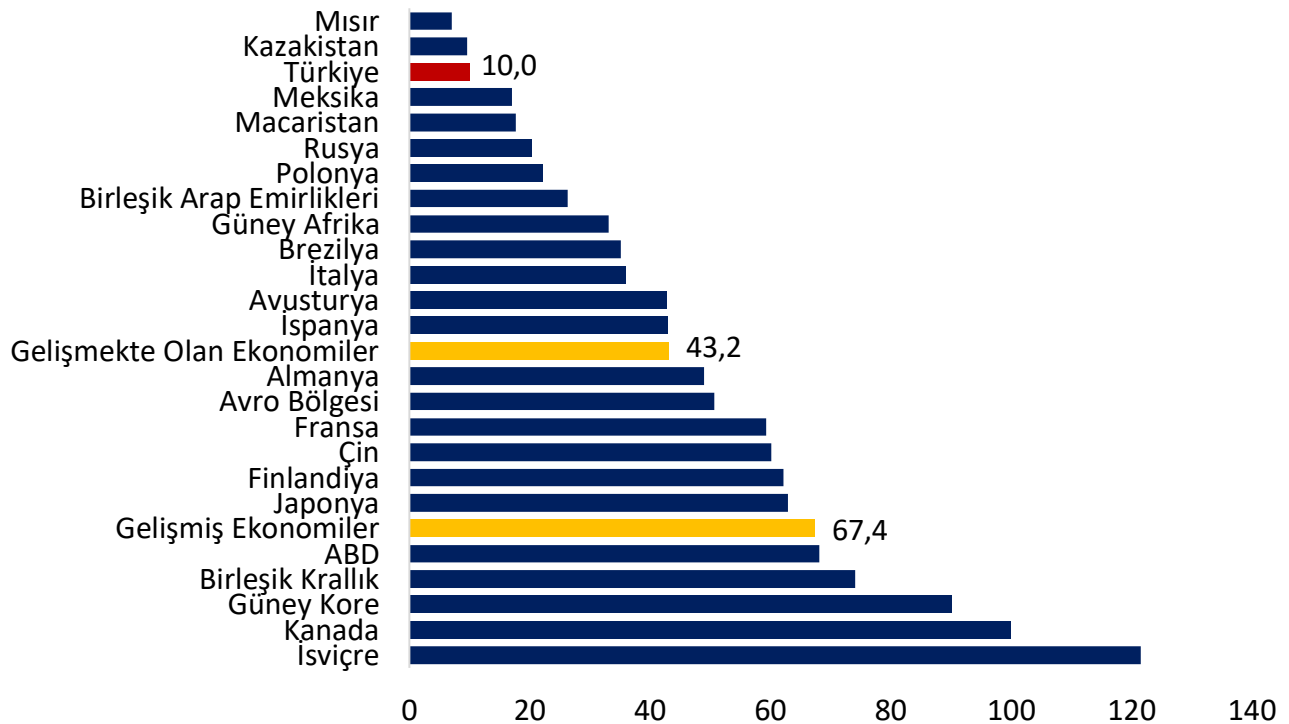
Grafik 14: Borcun Sektörel Dağılımı (% GSYH, 2025 Ç3)

Kaynak: IIF

Ülkemizde hanehalkı borcunun GSYH'ye oranı (yüzde 10) gerek gelişmiş ülkelere (yüzde 67,4) gerekse gelişmekte olan ülkelere (yüzde 43,2) kıyasla oldukça düşük seviyededir. Dezenflasyon süreciyle birlikte oluşacak destekleyici finansal koşulların, düşük hanehalkı borçluluğumuz değerlendirildiğinde önümüzdeki dönemde büyümeyi desteklemesini bekliyoruz.

Grafik 15: Hanehalkı Borçluluğu (% GSYH, 2025 Ç3)

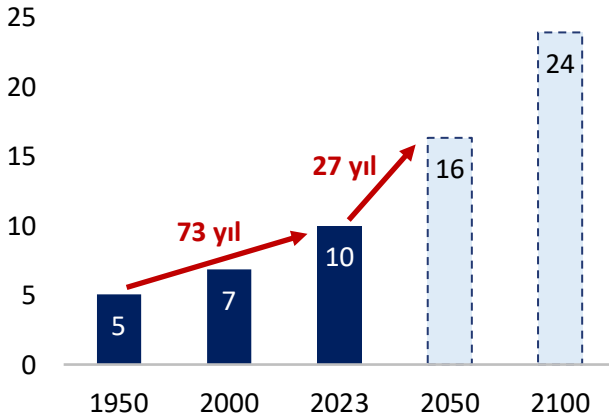

Kaynak: IIF

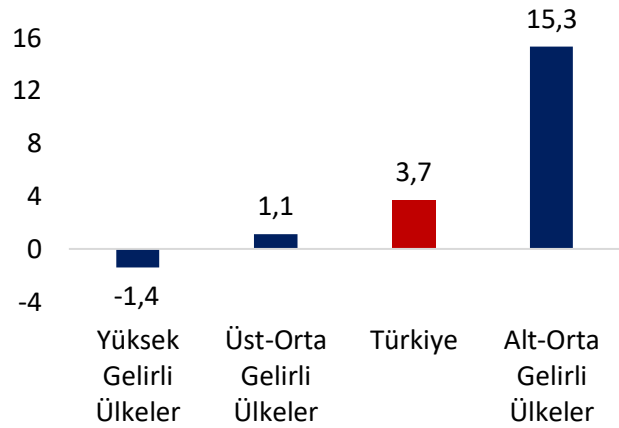
Diğer önemli bir yapısal zorluk ise, küresel ölçekte nüfusun hızla yaşlanmasıdır. 1950’de yüzde 5,1 olan 65 yaş üstü dünya nüfusunun toplam içindeki payının yüzde 10’a yükselmesi 73 yıl sürmüştür, bu oranın yüzde 15'lere çıkmasının 27 yıl süreceği öngörülmektedir.

Doğurganlık oranları gerilese de, Türkiye çalışma çağındaki nüfus artışı sayesinde halen önemli bir demografik avantaja sahiptir. Ayrıca 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla yüzde 36,5 olan kadınların işgücüne katılım oranı yüzde 54 seviyesindeki OECD ülkeleri ortalamasından düşüktür. Önümüzdeki dönemde kadınların işgücüne katılımının artırılması ilave işgücü arzı sağlayarak potansiyel büyümeyi destekleyecektir⁴.

Grafik 16: 65 Yaş Üstü Dünya Nüfusunun Toplam İçindeki Payı (%)

Grafik 17: Çalışma Çağındaki Nüfus* (% değişim, 2023-33)

Kaynak: Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, TÜİK (*) 15-64 yaş

⁴ Kadınların işgücüne katılımını artırmak amacıyla uygulanan politikalar ve sağlanan destekler:

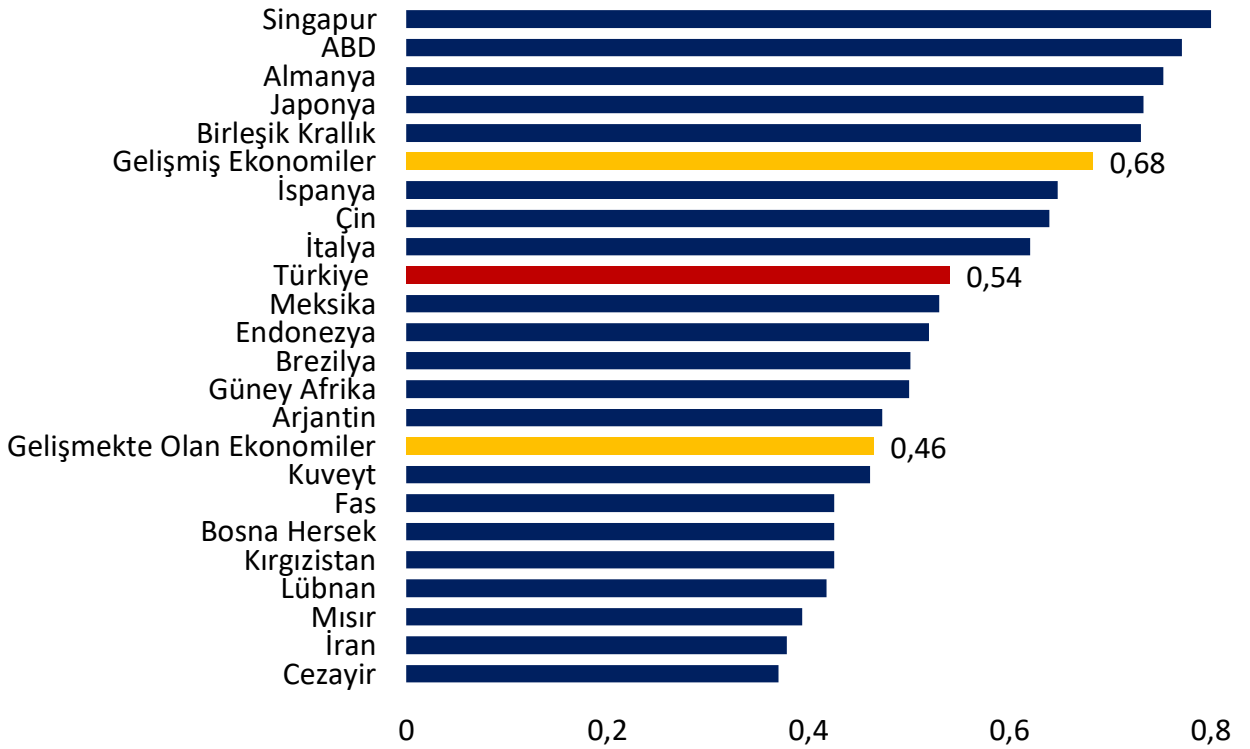
- 18 yaş üstü kadınların yeni istihdamında (24-54 ay) SGK desteği verilmektedir.
- Kreş-gündüz bakımevi hizmeti sağlayan işverenlerin bu hizmetten elde ettikleri gelirlerine vergi muafiyet getirilmiştir.
- Kreş-gündüz bakımevi hizmetleri iş yerinde sağlanamadığında çocuk başına aylık brüt asgarî ücretin yarısına kadar ücret gelirlerinden vergi alınmamaktadır.
- Çalışanların doğum sonrası kısmi çalışma hakkı düzenlenmiştir.
- 16 hafta olan ücretli doğum izni süresini artırmaya yönelik çalışmalar devam etmektedir.
- Kadın İstihdamı İçin Pozitif Ayrımcılık Projesi ile istihdam edilen 66 aydan küçük çocuğu olan kadınlara 6 aya kadar aylık 10 bin lira destek verilmekte ve istihdam edilen kadınlar için işverenlere ücret, sigorta primi, vergi desteği sağlanmaktadır.
- Kadınların, evlerde imal ettikleri ürünlerin elektronik ortamdaki satışlarından kazançları vergi dışı bırakılmıştır.
- KGF, KOSGEB ve Halkbank aracılığıyla kadın girişimcilerin finansmana erişimi kolaylaştırılmaktadır.
- Kadın kooperatiflerinden kuruluş ve işletme aşamalarındaki tescil ve ilan harçları ile ticaret odalarına ödenen kayıt harçları alınmamaktadır.
- Esnek çalışma modellerinin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Diğer bir husus ise hızla gelişen yapay zekâ ve otonom teknolojilerin verimliliği artırma konusunda büyük fırsatlar sunmasına karşın; istihdam piyasası, gelir ve servet eşitsizliği ile bölgeler arası gelişmişlik farkları üzerinde olumsuz etkiler oluşturma riski bulunmaktadır. Bu nedenle söz konusu teknolojilerden azami fayda sağlayabilmek için erken ve kapsamlı bir hazırlık büyük önem arz etmektedir.

Türkiye yapay zekâ hazırlık endeksinde gelişmekte olan ülke ortalamasından daha iyi bir seviyede olmakla birlikte hedefimiz gelişmiş ülkeler ortalamasını yakalamaktır.

Dijital dönüşümü hızlandırmak amacıyla; fiber altyapının güçlendirilmesine, 5G+ ve nükleer enerji yatırımlarının artırılmasına, büyük ölçekli veri merkezlerinin kurulmasına ve büyük dil modeli tabanlı uygulamaların desteklenmesine yönelik kapsamlı bir yol haritamız bulunuyor.

Grafik 18: Yapay Zekâ Hazırlık Endeksi (2023)

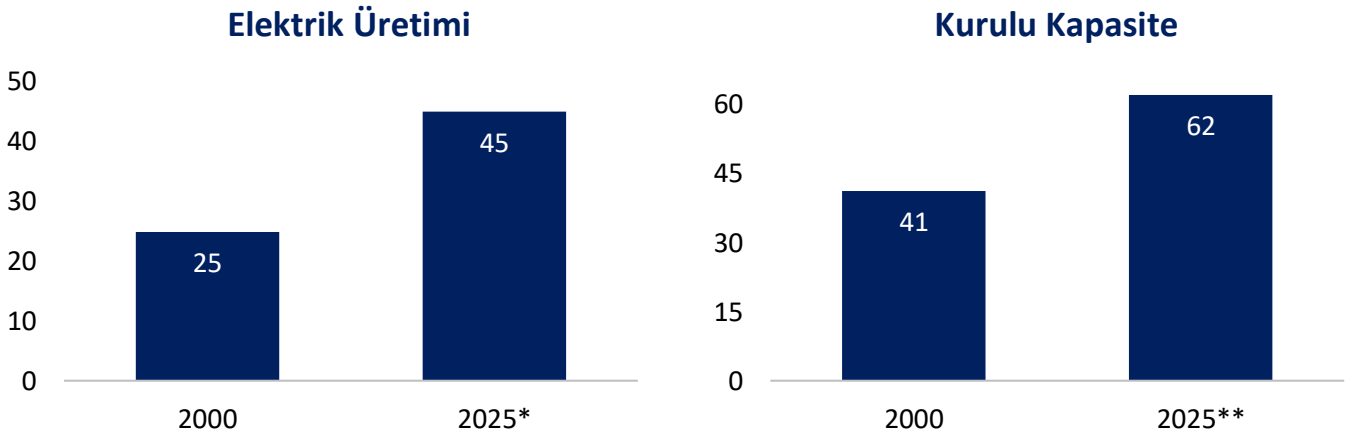
Kaynak: IMF

Dünyanın karşı karşıya olduğu bir diğer sorun ise iklim değişikliğidir. Bu kapsamda yeşil dönüşüm Türkiye için bir ihtiyaç olup aynı zamanda büyük bir ekonomik fırsat sunmaktadır.

Son 23 yılda enerji ithalatına ödenen 1 trilyon dolar, bu dönemdeki toplam cari açığın 1,6 katı ve mevcut brüt dış borç stokunun 1,8 katına eşittir.

Tarımda sulama ve toplulaştırma yatırımlarının hızlandırılması ile yeşil teknoloji üretim üssü olma hedefleri öncelikli alanlarımız olup güçlü desteklerle bu potansiyeli hızla hayata geçirme çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu sene yaşanan kuraklık nedeniyle hidroelektrik üretiminin sınırlı olmasına rağmen elektrik üretimimizin yüzde 45'i yenilenebilir kaynaklardan sağlanmıştır.

Grafik 19: Türkiye’de Yenilenebilir Enerjinin Payı (%)

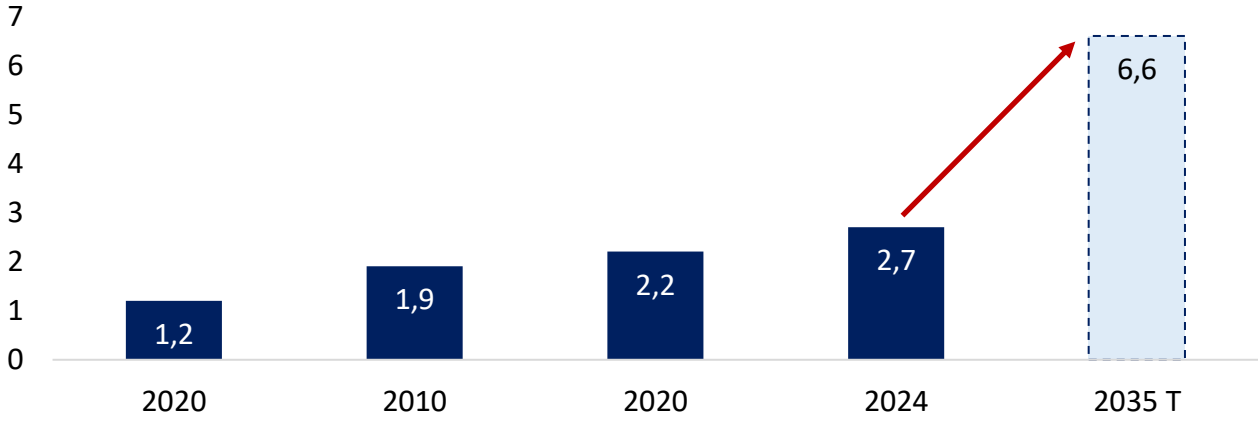

Kaynak: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, TEİAŞ (*) Ocak-Ekim (**) Aralık itibarıyla

Dünyada jeopolitik gerilimler ve çatışmalar artarken küresel savunma harcamaları hızla yükselmektedir. 2020 yılında yaklaşık 1,2 trilyon dolar olan küresel savunma harcamaları 2024 yılı itibarıyla 2,7 trilyon dolara yükselmiştir.

Küresel savunma harcamalarının 2035 yılında 6,6 trilyon dolara kadar yükselebileceği beklenmektedir. Bu durum savunma sanayisinde yapısal bir genişlemeye işaret etmekte ve sektörde üretim kapasitesi, teknoloji yatırımları ve tedarik zinciri planlaması açısından yeni bir küresel denge arayışını beraberinde getirmektedir.

Grafik 20: Küresel Savunma Harcamaları (trilyon dolar)

Kaynak: Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü, Birleşmiş Milletler, T: Tahmin

Ülkemiz, 3 bin 500'den fazla firması, 100 binden fazla çalışanı, yaklaşık 1.400 projesi ve yüzde 82'ye ulaşan yerlilik oranıyla güçlü bir savunma sanayisine sahiptir. 2002'de 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatımız, 2025 yılı Kasım ayı itibarıyla yıllık 8,4 milyar dolara yükselmiştir. Savunma sanayi ihracatında 2024 yılında dünyada 11. sırada yer alıyoruz.

Bölgemizdeki barış ve istikrar ortamından en olumlu etkilenecek ülke Türkiye'dir. Ancak bu zorlu coğrafyada güçlü bir savunma kapasitesine sahip olmanın da kritik olduğu bir dönemden geçiyoruz. Türkiye, sahip olduğu bu güç ve sanayi altyapısıyla bölgesinde önemli bir sanayi üssü ve güvenilir bir ülke olarak ön plana çıkıyor.

Savunma sanayindeki yüksek kapasitemizin önümüzdeki dönemde sivil sanayinin dönüşümüne önemli katkı sağlayacağını değerlendiriyoruz.

TÜRKİYE EKONOMİSİ

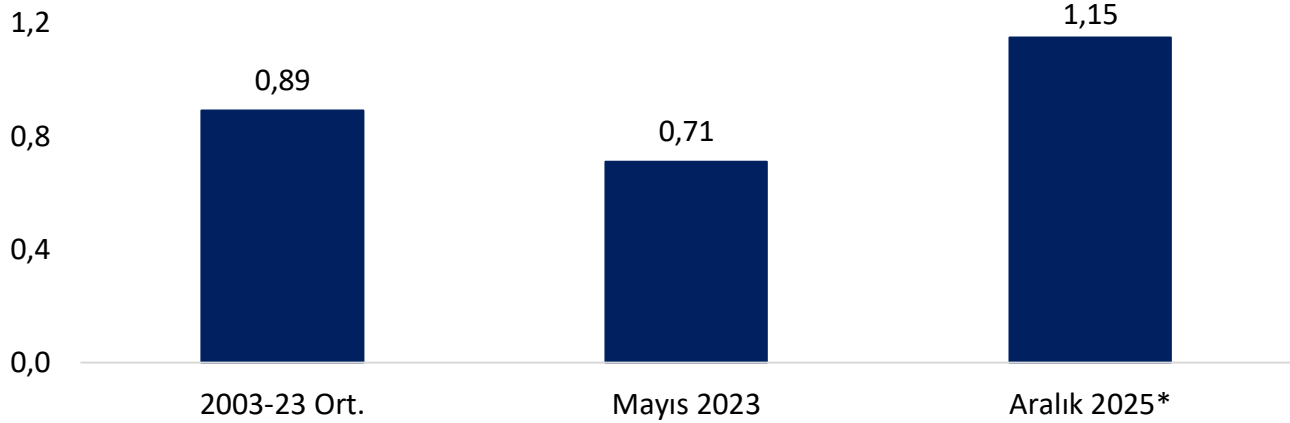
Uyguladığımız program sayesinde önemli kazanımlar elde ettik

Bunları kısaca özetleyecek olursak programımızın öncelikli hedeflerinden olan makro finansal istikrarın güçlendirilmesi ve şoklara karşı dayanıklılığımızın artırılmasında önemli mesafe aldık.

Uluslararası standartlara göre rezerv yeterliliğini⁵ sağladık

2023 yılı Mayıs ayına göre brüt rezervlerimiz 88 milyar dolar, swap hariç net rezervler 122,6 milyar dolar arttı.

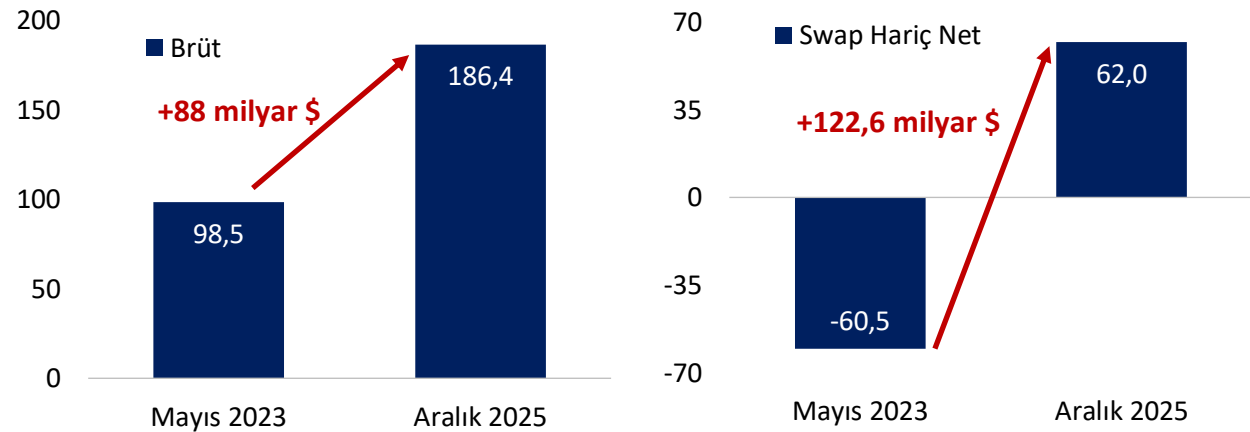
Grafik 21: Rezerv Yeterliliği (brüt rezerv/IMF ARA metrik)

Kaynak: TCMB, IMF (*) Hazine ve Maliye Bakanlığı hesaplamaları

Ters dolarizasyon, yüksek dış borç çevirme oranları, portföy girişleri, ihracat bedeli satış yükümlülüğü, altın fiyatları ve azalan cari açık rezerv birikiminde etkili oldu.

Grafik 22: Merkez Bankası Rezervleri (milyar dolar)

Kaynak: TCMB

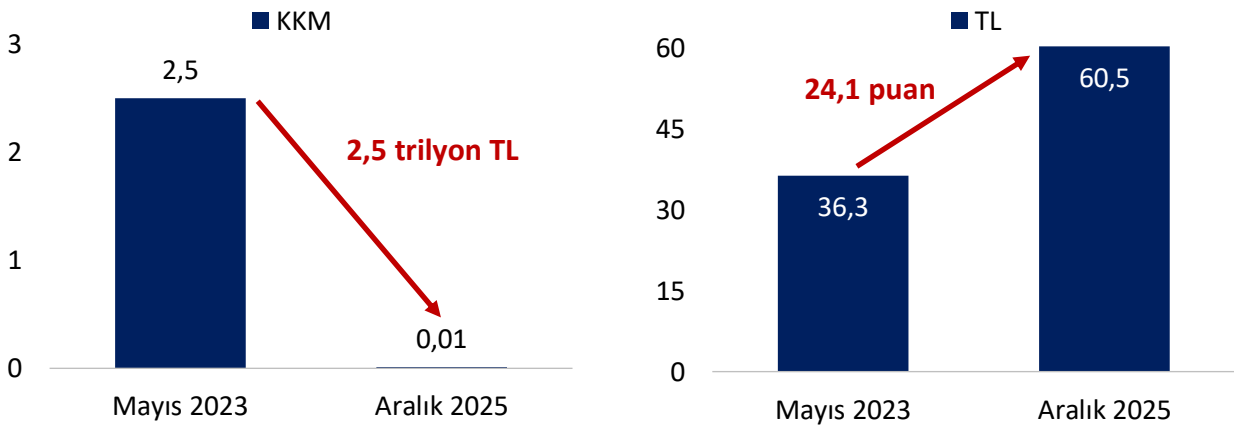
⁵ Rezerv Yeterliliği = Brüt Rezerv / (Kısa Vadeli Dış Borç Stoku*0,3 + Diğer Yükümlülükler*0,15 + İhracat ve Hizmet Gelirleri*0,05 + Geniş Para Arzı*0,05). Bu oranın 1-1,5 arasında olması rezerv yeterliliği olarak kabul edilmektedir.

Koşullu yükümlülükleri azalttık

Kur Korumalı Mevduat'tan (KKM) çıkışı başarıyla yönetiyoruz. 2023 yılı Ağustos ayında 3,4 trilyon lira ile zirveye ulaşan KKM stoku 5 Aralık 2025 itibarıyla 12,9 milyar liraya geriledi. Bakiyenin, yıl sonunda 5 milyar liranın altına inmesini bekliyoruz.

Türk lirası varlıklara duyulan güvenin artmasıyla TL'nin toplam mevduat içindeki payı yüzde 60,5'e ulaştı.

Grafik 23: KKM Stoku (trilyon TL) ve TL Mevduatın Payı (%)

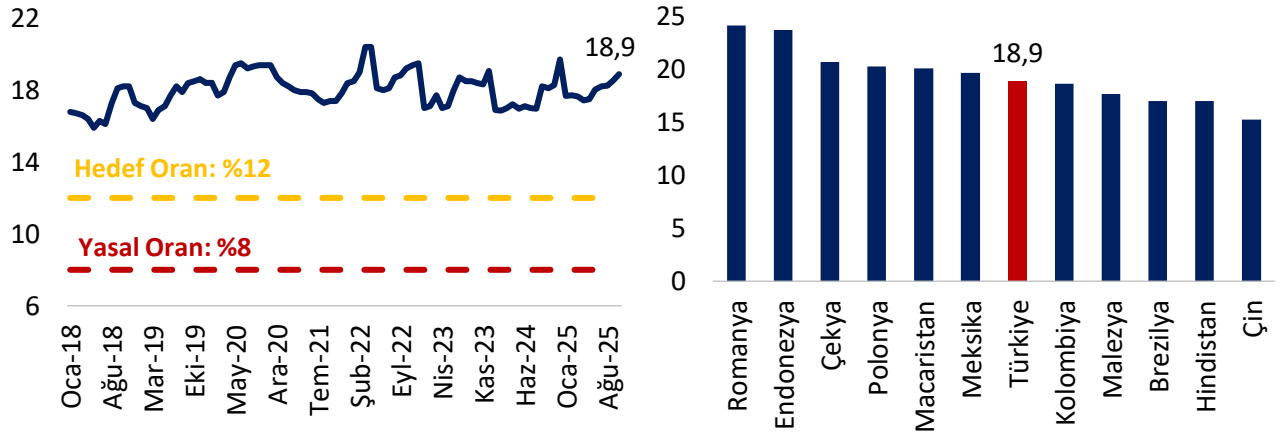
Kaynak: BDDK

Sürdürülebilir yüksek büyüme için bankacılık sektörünün sağlıklı yapısı önemlidir

Bankacılık sektörü güçlü sermaye yapısı, yüksek aktif kalitesi ve yeterli likidite seviyesiyle öne çıkıyor.

2025 yılı Ekim ayı itibarıyla sektörün sermaye yeterlilik oranı yüzde 18,9 ile yasal gereklilik olan yüzde 8'in oldukça üzerindedir.

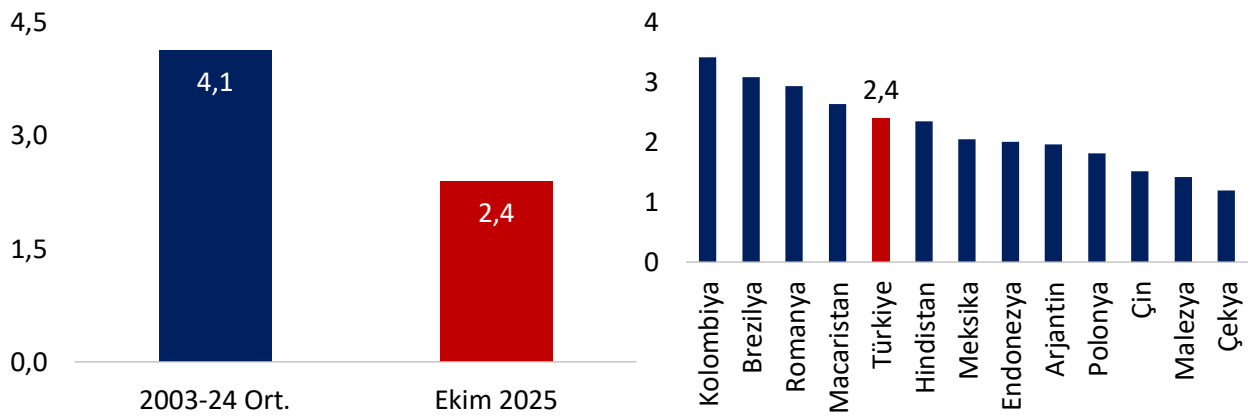
Grafik 24: Sermaye Yeterlilik Oranı (%)

Kaynak: BDDK, IMF-FSI

Takipteki kredilerin oranı ise aynı dönemde yüzde 2,4 ile düşük seviyededir. Kur riskini başarıyla yöneten bankacılık sektörü yabancı para net pozisyonu fazlasına sahiptir.

Grafik 25: Tahsili Gecikmiş Alacak Oranı (%)

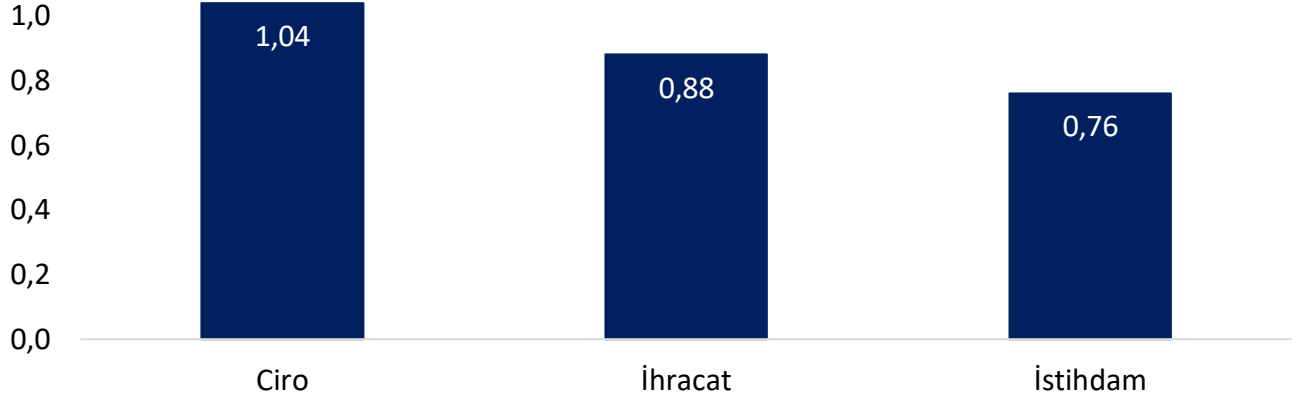

Kaynak: BDDK, IMF-FSI

Reel sektörün finansal göstergelerini yakından takip ediyoruz.

Son 2,5 yıllık dönemde konkordato başvurusu yapan 4 bin 766 firmanın ekonomimizdeki payı sınırlıdır. Söz konusu firmaların cirodaki oranı yüzde 1,04, ihracattaki oranı yüzde 0,88 ve istihdamdaki oranı yüzde 0,76 seviyesindedir.

Grafik 26: Konkordato Talep Eden Firmaların Ekonomideki Payı (% , Haziran 2023-Kasım 2025)

Kaynak: TCMB

5 Aralık 2025 itibarıyla ticari kredilerde takipteki alacak oranı yüzde 1,9 ile 2003-24 ortalaması olan yüzde 4,3'ün altındadır.

Temerrüt gelişmelerinin önemli bir göstergesi olan karşılıksız çek oranı 2025 yılı Kasım ayında yüzde 3 olarak gerçekleşmiş olup; bu seviye, verilerin açıklanmaya başladığı 2009 yılından 2024'e kadarki dönem ortalaması olan yüzde 3,3'e yakındır.

Makro dengesizlikleri azalttık

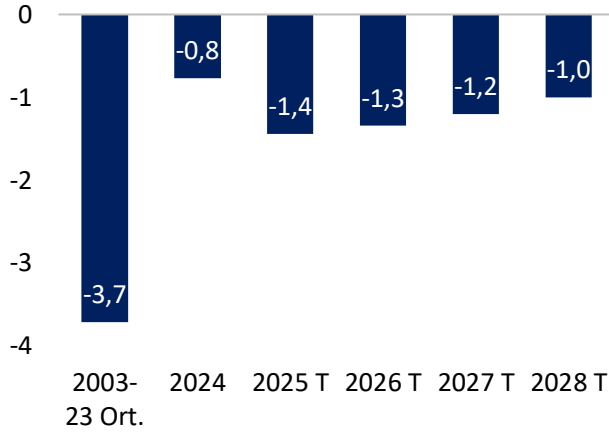
Kayda değer iyileşme sağladığımız cari açığı endişe kaynağı olmaktan çıkardık. 2023 yıl ortasında yüzde 5 olan yıllıklandırılmış cari açığın milli gelire oranı 2024'te yüzde 0,8'e geriledi. 2025 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla yüzde 1,3 olan bu oranın, Orta Vadeli Program (OVP) döneminde ortalama yüzde 1,2 ile sürdürülebilir seviyelerde⁶ kalmasını öngörüyoruz.

Altın hariç cari dengede yapısal bir iyileşme kaydettik. 2003-23 döneminde milli gelire oranla altın hariç ortalama yüzde 3 açık verirken 2024'te yüzde 0,2 fazla verdik. OVP döneminde altın hariç cari açığın milli gelire oranını ortalama yüzde 0,4 öngörüyoruz.

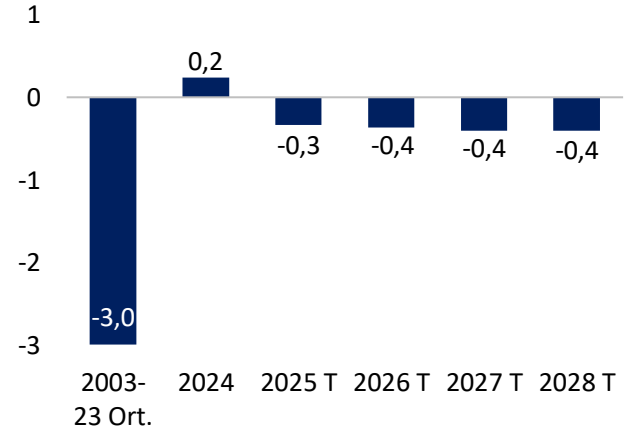
⁶ Sürdürülebilir cari açık, ülkelere ve dönemlere göre farklılaşmakla birlikte, dış finansman ihtiyacı üzerinde baskı oluşturmayan ve dış borç stokunun milli gelire oranını sabit tutan seviye olarak değerlendirilmektedir.

Sürdürülebilir cari denge hedefimiz doğrultusunda; daha seçici, odaklı ve etkin yeni Yatırım Teşvik Sistemi, HIT-30 Programı ve yeniden yapılandırarak limitini artırdığımız Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi (YTAK) gibi aktif sanayi politikalarıyla üretken sektörlerle yönelik desteklerimizi güçlendirerek sürdürüyoruz.

Grafik 27: Cari İşlemler Dengesi (% GSYH)

Grafik 28: Altın Hariç Cari İşlemler Dengesi (% GSYH)

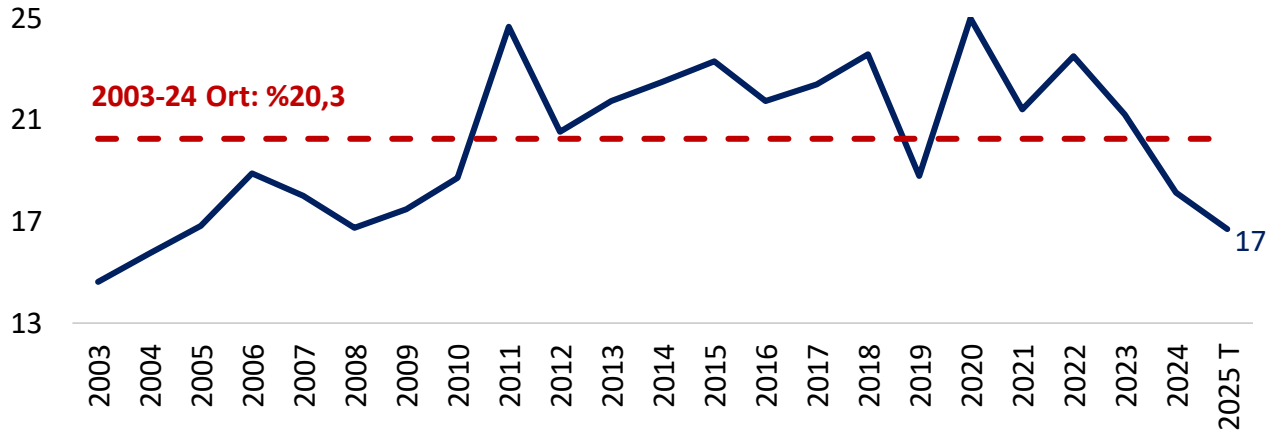

Kaynak: TCMB, TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

Ayrıca enerjide dışa bağımlılığı azaltmak için yerli ve yenilenebilir enerji kapasitemizi artırmaya yönelik yatırımları önceliklendiriyoruz. Temmuz ayında kanun değişikliği ile yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması amacıyla izin ve onay süreçleri sadeleştirilerek kısaltılmıştır.

Cari dengedeki iyileşmeyle birlikte 2023 yılı Haziran ayında milli gelire oranla yüzde 23 olan brüt dış finansman ihtiyacının 2025 sonunda yaklaşık yüzde 17'ye gerileyeceğini öngörüyoruz.

Grafik 29: Brüt Dış Finansman İhtiyacı⁷ (% GSYH)

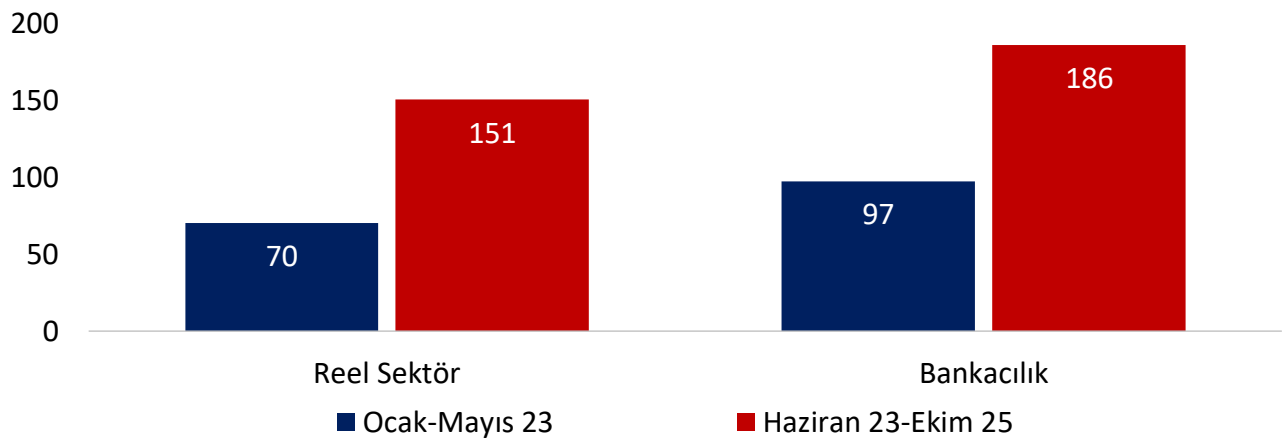

Kaynak: TCMB, TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, Hazine ve Maliye Bakanlığı hesaplamaları, T: Tahmin

Reel sektörün ve bankaların daha uygun koşullarla dış finansmana erişimi arttı

Dış borç çevirme oranı 2023 yılının ilk beş ayında reel sektörde yüzde 70, bankacılık sektöründe yüzde 97 iken; son iki buçuk yılda sırasıyla yüzde 151'e ve yüzde 186'ya yükseldi.

Grafik 30: Orta-Uzun Dönem Dış Borç Çevirme Oranları (tahvil dâhil, %)

Kaynak: TCMB, Hazine ve Maliye Bakanlığı hesaplamaları

Risk algısı iyileşiyor

Program öncesi 700 baz puana kadar yükselen risk primi 219 baz puana gerileyerek 2018 yılı Mayıs ayından sonraki en düşük seviyesine indi.

⁷ Brüt Dış Finansman İhtiyacı = Cari İşlemler Açığı + Vadesi Bir Yıldan Daha Az Kalan Dış Borç Ödemeleri

Düşen risk primiyle kamu ve özel sektörün dış borçlanma maliyetleri önemli ölçüde azaldı.

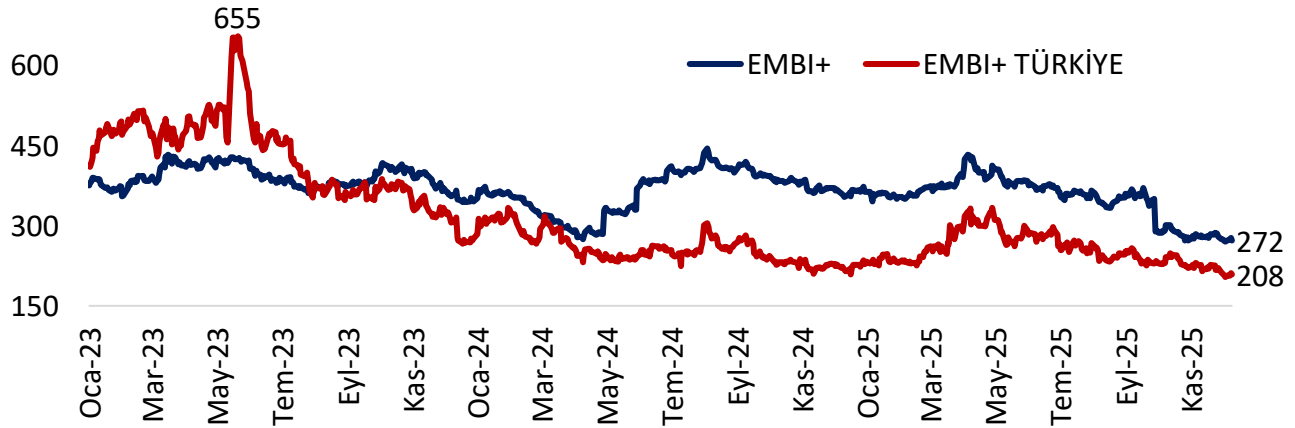
Grafik 31: CDS Primi (baz puan)

Kaynak: Bloomberg

Gelişmekte olan ülkelerde spread⁸, 2023 yılı Mayıs ayına göre 152 baz puan, ülkemizde ise 447 baz puan geriledi. Böylece dış finansman maliyetlerimiz azaldı.

Grafik 32: Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye Spreadi (baz puan)

Kaynak: Bloomberg Not: EMBI+ gelişmekte olan ülkeler tahvil endeksidir.

Programımız sayesinde ülke kredi notumuzu S&P ve Fitch 2'şer kademe, Moody's ise 3 kademe yükseltmiştir.

⁸ Spread ABD Hazinesi benzer vadeli tahvil getirisi üzerine ilave prim farkını göstermektedir.

Tablo 1: Ülkemizin Kredi Notu

	Mayıs 2023	Mevcut Not	Artış
Moody's	B3 (durağan)	Ba3 (durağan)	3 kademe ↑
S&P	B (negatif)	BB- (durağan)	2 kademe ↑
Fitch	B (negatif)	BB- (durağan)	2 kademe ↑

Doğrudan yabancı yatırımların artmasını bekliyoruz

Finansman kalitesini iyileştiren, teknolojik dönüşümü hızlandıran, üretim kapasitesini ve istihdamı artıran doğrudan yatırımlar; 2025 yılı Ocak-Ekim döneminde 11,6 milyar dolar ile son on yılın aynı döneminin en yüksek seviyesine ulaştı. Net doğrudan yatırım girişi ise geçen yılın aynı dönemine göre sınırlı bir artışla 3,5 milyar dolar gerçekleşti. Makro finansal istikrarı güçlendirme ve makroekonomik dengesizlikleri azaltma konusunda elde ettiğimiz kazanımları, yapısal reformlarla kalıcı hale getirmeyi ve daha da ileri taşımayı hedefliyoruz.

Özellikle teknolojik dönüşümü hızlandıran, rekabetçiliği artıran ve finansman kalitesini iyileştiren uluslararası doğrudan yatırımları ülkemize çekmeye yönelik çalışmalarımıza kararlılıkla devam edeceğiz.

Dezenflasyon süreci devam ediyor

2022 yılı Ekim ayında yüzde 85 ile zirve yapan yıllık enflasyon, 2022 ve 2023 yıl sonlarında sırasıyla yüzde 64,3 ve yüzde 64,8 oldu. 2024'te yüzde 44,4'e indi.

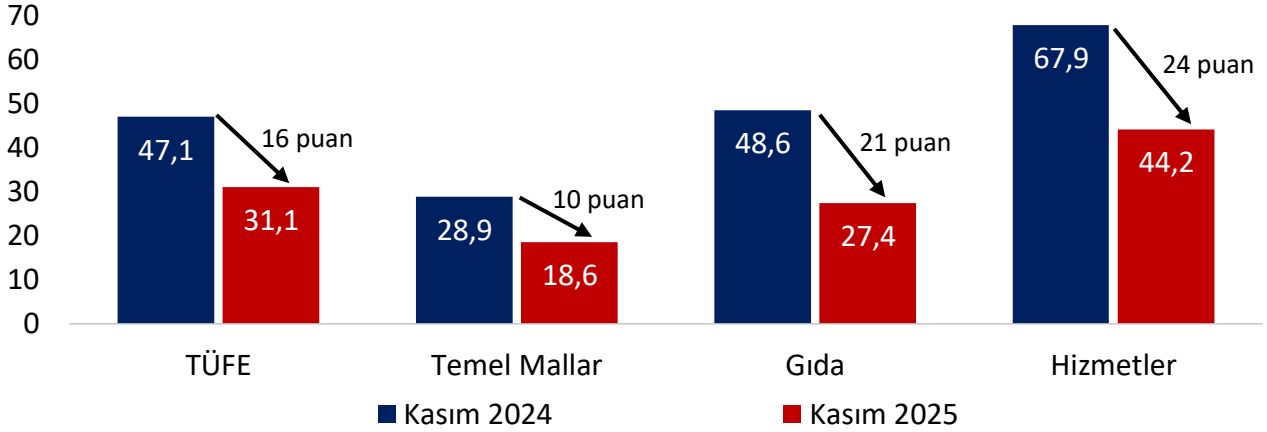
2025 yılı Kasım ayında yıllık enflasyon son dört yılın en düşük seviyesi olan yüzde 31,1'e geriledi ve 2024 yılı Mayıs ayına göre iyileşme 44 puanı aştı.

Yıllık temel mal enflasyonu yüzde 19'un altına düştü.

Ancak tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hizmetler sektörü dezenflasyon politikalarına daha gecikmeli tepki vermektedir.

Kira ve eğitim başta olmak üzere, geçmiş enflasyona endeksleme eğilimi sonucunda hizmetler enflasyonu manşetin üzerinde seyretmektedir.

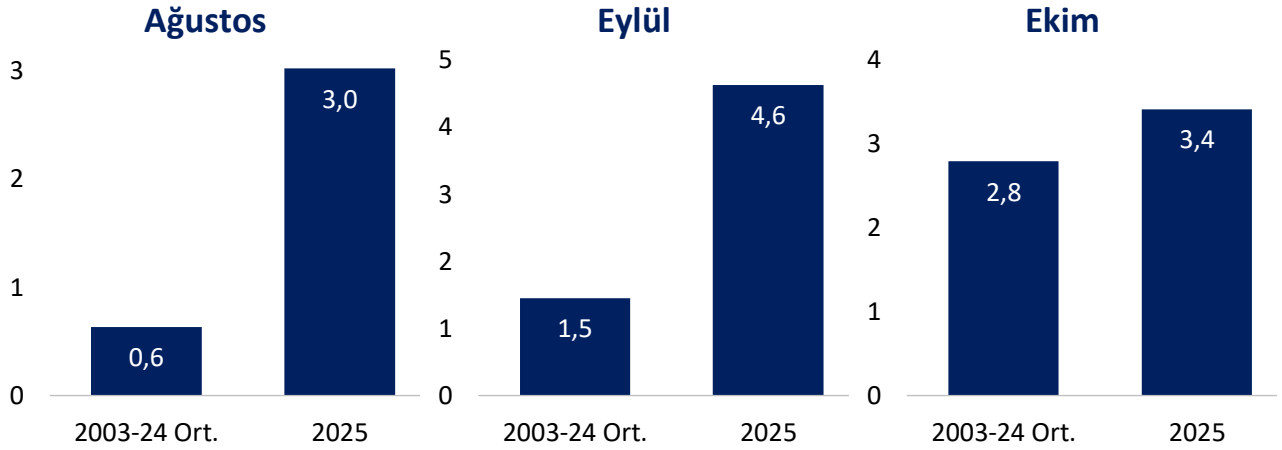
Grafik 33: TÜFE Alt Kalemleri (yıllık % değişim)

Kaynak: TÜİK

Ayrıca bu yıl zirai don ve kuraklık kaynaklı ağustos, eylül ve ekim aylarında gıda enflasyonu uzun dönem aylık ortalamalarının oldukça üzerinde gerçekleşti. Bu durum enflasyonun tahmin aralığının üzerinde kalmasında etkili oldu. Kasım ayında ise gıda fiyatlarında normalleşme gerçekleşti.

Grafik 34: Gıda Enflasyonu (aylık, %)

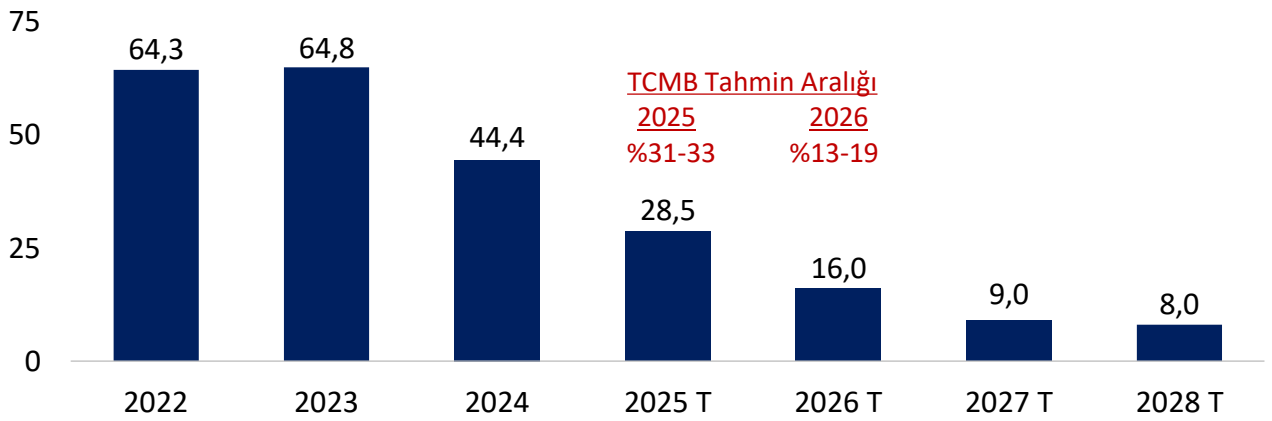
Kaynak: TÜİK

Önemli ilerleme kaydettiğimiz dezenflasyon süreci önceki dönemlerden farklı olarak KKM gibi koşullu yükümlülük olan, deprem harcamaları için önemli kaynak ayrılan ve faiz dışı açık verilen bir dönemde gerçekleşmektedir.

2026 yılında dezenflasyonun devam etmesini öngörüyoruz.

Bu süreçte; destekleyici küresel finansal koşullar ve ılımlı emtia fiyatları, sıkı para politikası, güçlenen finansal istikrar, destekleyici maliye politikası, vergi ve harç güncellemeleri ile yönetilen/yönlendirilen fiyatların bütçe imkânları dâhilinde enflasyon hedefleriyle uyumlu belirlenmesi, eğitimde kural bazlı fiyatlama, enflasyondaki düşüşün devamıyla beklentilerdeki iyileşmenin hızlanması ile gıda, konut ve enerji başta olmak üzere birçok alanda uygulanan arz yönlü politikalar katkı sağlayacaktır.

Grafik 35: Enflasyon Gerçekleşmeleri ve OVP Hedefleri (yıl sonu, %)

Kaynak: TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, TCMB Enflasyon Raporu 2025-IV, T: Tahmin

Konut arzını artırmak, deprem nedeniyle azalan konut stokunu telafi etmek ve vatandaşlarımızın konut edinimini kolaylaştırmak amacıyla önemli adımlar atıyoruz. Sosyal konut hamlesi kapsamında 2023-28 döneminde 500 bin adet sosyal konut, 1 milyon konutluk arsa ve 50 bin işyerine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca, ilk kez dar gelirli vatandaşlar için İstanbul'da 15 bin adet kiralık konut uygulaması hayata geçirilecektir.

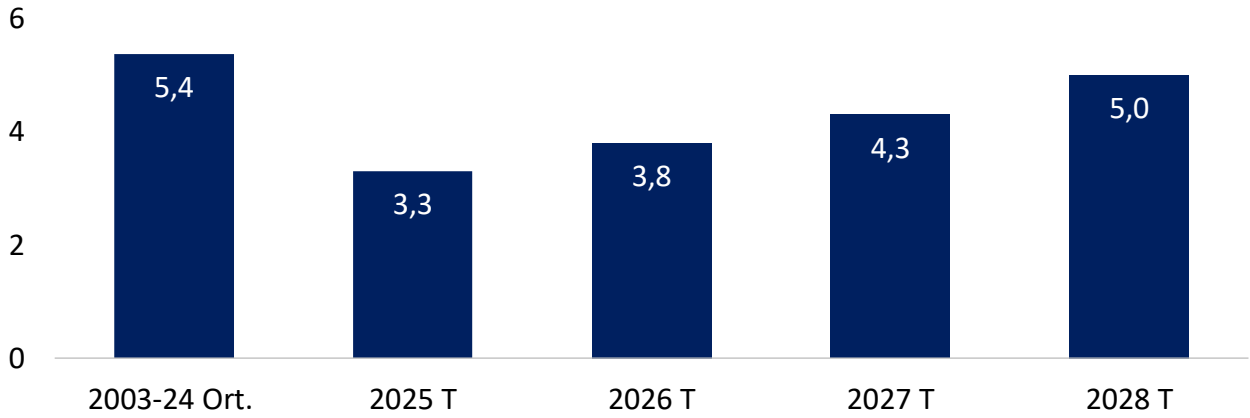
Fiyat istikrarının tesisine yönelik politikalarımızı eşgüdüm içinde ve kararlılıkla uygulamaya devam ediyoruz. Biliyoruz ki fiyat istikrarı; sürdürülebilir, yüksek ve kapsayıcı büyüme ile kalıcı refah artışı ve daha adil gelir dağılımının ön koşuludur.

Ekonomik aktivitedeki ılımlı seyir sürüyor

2024 yılında büyüme, iç ve net dış talebin katkısıyla yüzde 3,3 olarak gerçekleşti. Tüketime ve yatırımın dengeli seyri 2025'in ilk üç çeyreğinde devam ederken büyüme yıllık yüzde 3,7 oldu.

2025'te OVP tahmininin üzerinde ılımlı bir büyüme bekliyoruz. OVP döneminde büyümenin kademeli olarak artacağını tahmin ediyoruz. Bu büyüme patikasının dezenflasyonu destekleyeceğini öngörüyoruz.

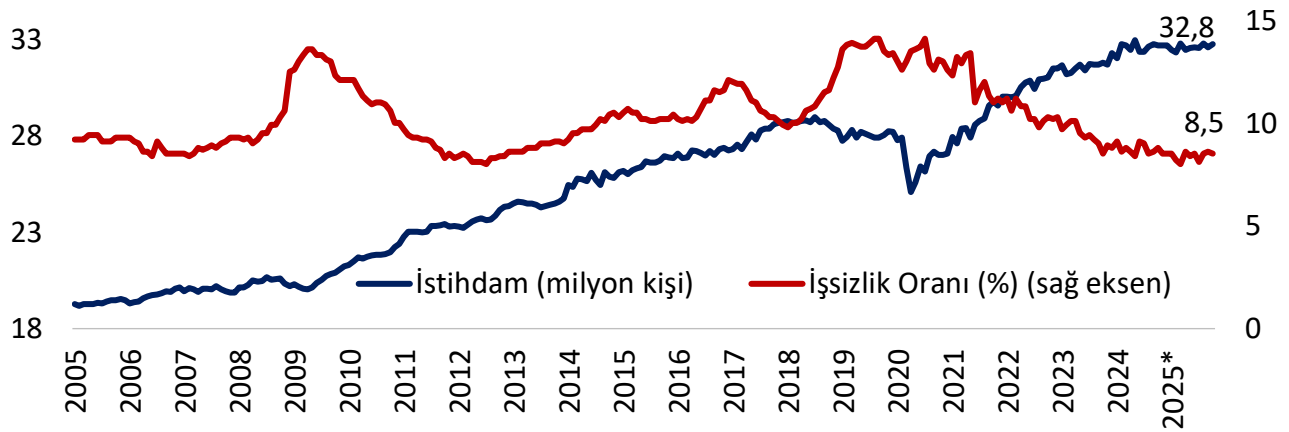
Grafik 36: Büyüme (%)

Kaynak: TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

İstihdam, program döneminde 1,1 milyon kişi arttı. İşgücüne katılımın zayıf seyrinin de etkisiyle işsizlik oranı tek haneli seviyesini korudu. 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla mevsimsel düzeltilmiş istihdam 32,8 milyon kişi, işsizlik oranı yüzde 8,5 olarak gerçekleşti.

Grafik 37: İşgücü Piyasası Göstergeleri (mevsimsel düzeltilmiş)

Kaynak: TÜİK (*) Ekim itibarıyla

Bir yandan büyümenin potansiyel seviyesine yakınsaması sağlanırken, diğer yandan işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun beceri uyumu güçlendirilecek; özellikle kadınlar ve gençler başta olmak üzere istihdamı destekleyen ve işgücü verimliliğini artıran aktif işgücü politikaları sürdürülecektir.

Özellikle emek yoğun sektörlerde zayıf seyreden üretimi canlandırmak ve istihdamı korumak amacıyla reel sektöre yönelik desteklerimiz⁹ devam ediyor.

KAMU MALİYESİ

Mali disiplini tesis ettik ve kararlılıkla sürdüreceğiz

Cari fiyatlarla 3,6 trilyon liraya ulaşan deprem harcamalarına rağmen bütçe disipliniyi güçlendiriyoruz.

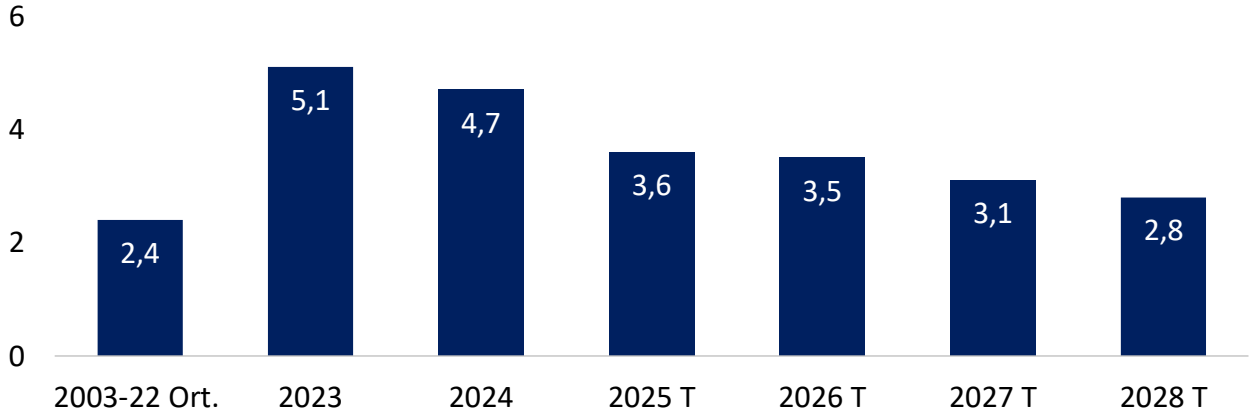
Aldığımız tedbirler sayesinde milli gelire oranla 2023 yılında yüzde 5,1 ile sınırladığımız bütçe açığı, 2024'te yüzde 4,7'ye geriledi. 2025 yılında OVP'de bu oranın yüzde 3,6 olarak gerçekleşeceği tahmini yer aldı.

⁹ Çalışan başına sağladığımız aylık asgari ücret desteğini 1.000 liraya yükselttik. SGK prim teşviki, imalat sektöründe 2026 yıl sonuna kadar 5 puan olarak uygulanmaya devam edecek. "İstihdamı Koruma Destek Programı" ile tekstil, giyim, deri ve mobilya gibi belirli imalat sektörlerinde istihdamını koruyan işletmelere, KOSGEB aracılığıyla çalışan başına aylık 2.500 lira prim desteği sağlıyoruz. Bu programı 2026'da aylık destek tutarını 3.500 liraya yükselterek ve büyük ölçekli firmaları da dâhil ederek sürdüreceğiz.

Harcamalarda sıkı duruşumuzu koruyoruz. Geçen sene olduğu gibi bu sene de bütçe ödeneklerinin altında bir gerçekleşme bekliyoruz.

Gelirlerde ise Eylül-Kasım dönemindeki olumlu gerçekleştirmelerin etkisiyle bütçe açığının OVP öngörülerinden daha düşük gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz.

Grafik 38: Bütçe Açığı (% GSYH)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

2026 yılında bütçe açığını yüzde 3,5 olarak hedefliyoruz. Faiz hariç harcamalarda 2025 yılına göre 0,7 puanlık bir artış öngörüyoruz. Faiz hariç harcamalardaki bu artışın 0,5 puanı personel giderlerinden, 0,2 puanı sosyal yardım ve deprem harcamalarından kaynaklanmaktadır. Sadece sosyal konut programı ve doğum yardımı ödemeleri için ilave kaynak ayırırken, deprem harcamaları dışındaki tüm alanlarda disiplini sürdürüyoruz. Bütçe açığının milli gelire oranını OVP dönemi sonunda yüzde 3'ün altına indirme hedefimizi koruyoruz.

Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketiyle harcama disiplinini güçlendirdik

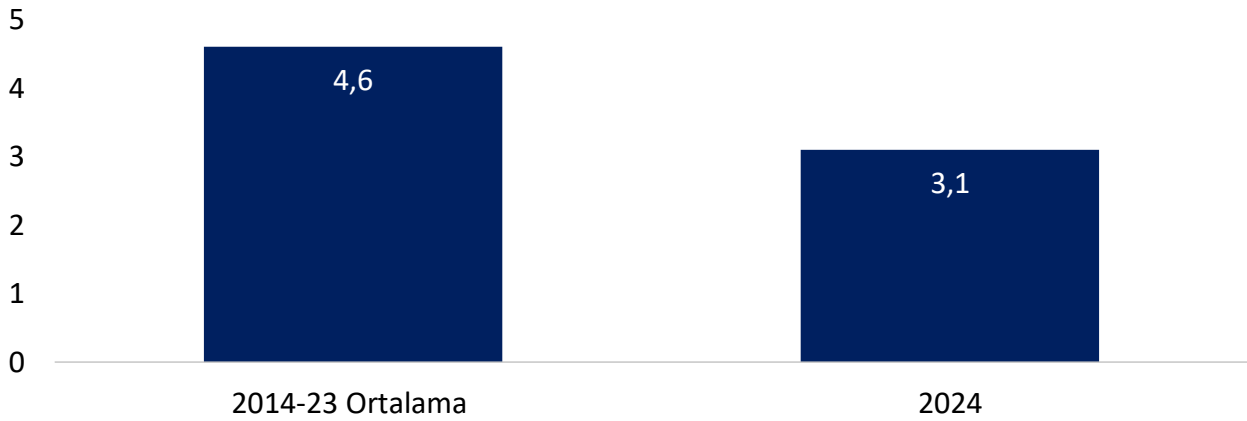
2024 yılında hayata geçirdiğimiz tasarruf tedbirleri¹⁰ izleme, denetleme, raporlama ve yaptırım modelini güçlü ve kararlı bir şekilde uyguluyoruz.

¹⁰ Taşınmaz edinilmesi, kiralanması ve kullanımı, resmi taşıtların edinilmesi ve kullanımı, haberleşme giderleri, personel görevlendirmeleri, basın ve yayın giderleri, kırtasiye ve demirbaş alımları, enerji ve su alımları, temsil ve tanıtım giderleri ile personel servisi hizmetlerine yönelik harcamalar Tasarruf Genelgesi kapsamındadır. Doğal afet, salgın ve orman yangınları, iç ve dış güvenlik ile istihbarat hizmetlerinin gerektirdiği zorunlu harcamalar kapsam dışındadır.

“Tasarruf Tedbirleri Bilgi Sistemi” ile 257 kamu idaresini yakından takip ediyoruz. Bugüne kadar 1.958 harcama biriminde denetim gerçekleştirdik, denetim raporlarını Cumhurbaşkanlığı ve ilgili idarelerle paylaştık.

Genelge kapsamındaki harcamaların bütçe içindeki payı uzun dönem ortalaması olan yüzde 4,6 seviyesinden yüzde 3,1’e geriledi.

Grafik 39: Tasarruf Genelgesi Kapsamındaki Harcamaların Bütçe İçindeki Payı* (%)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Faiz ve deprem harcamaları hariç bütçe giderlerine orandır.

Yapay Zekâ Destekli Muhasebe ve İleri Analitik Projesi'ni hayata geçirdik. Kamu mali yönetiminde verimliliği, şeffaflığı ve hesap verilebilirliği artırmak amacıyla oluşturulan proje sayesinde, kamu idarelerinin harcama eğilimleri anlık olarak izlenmektedir.

Erken uyarı sistemiyle hatalı uygulamalar önlenmekte, elde edilen bulgular mali denetim süreçlerinde aktif olarak kullanılmaktadır.

E-tedarik ve Varlık Yönetimi Projesi'ni uygulamaya aldık. Kamu kaynaklarında tasarrufa büyük önem veriyoruz. Proje kapsamında, Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ile Devlet Malzeme Ofisi Bilişim Sistemi'ni entegre ederek kamu idarelerinin mal alım süreçlerini dijital ortama taşıdık. Kamu idarelerine merkezi ve toplu alım imkânı getirirken stok takibi yaparak ihtiyaç fazlası kamu mal alımlarının önüne geçeceğiz.

Kamu maliyesine ilişkin üç alanda reform taslağımızı hazırladık. Kamu İhale Reformu, KİT Yönetişim Reformu ile mahalli idarelerin mevcut mali kurallarının daha işlevsel olmasını sağlayacak reform önerilerimizin TBMM'ye sunulmasını bekliyoruz.

GELİR POLİTİKASI

Gelir politikamızı vergide adalet, vergilemede etkinlik ve kayıt dışılıkla mücadele eksenlerinde oluşturduk

Vergide adaleti güçlendirmek için son yıllarda yaptığımız birçok düzenleme ile sabit gelirli vatandaşlarımızın vergi yükünü önemli ölçüde azalttık. Bu kapsamda;

- Asgari ücreti 2022 yılından itibaren vergi dışı bıraktık.
- Basit usulde vergilendirilen mükelleflerin kazançlarını 2021'den itibaren gelir vergisinden istisna tuttuk. Bu kapsamda 2026'da 4,4 milyar lira gelir vergisini almıyoruz.
- Çiftçilere yapılan destek ödemelerinden gelir vergisi kesintisini 2021 yılında kaldırdık. Yem ve gübreden 2016 yılından bu yana KDV almıyoruz. Bu iki düzenlemenin 2026 yılı maliyeti 146,1 milyar liradır.
- Tarımsal sulama sistemleri ile bazı tarımsal makinelerde 2008'den, tarımsal abonelere yapılan elektrik teslimlerinde 2022'den itibaren indirimli KDV oranı belirledik.
- Gıda ürünlerinde 2022 yılından, sosyal konut teslimlerinde ise 2013 yılından itibaren yüzde 1 KDV uyguluyoruz. Bu uygulama nedeniyle 2026 yılında 449 milyar liralık vergi gelirinden vazgeçiyoruz.
- Eğitim, sağlık, giyim, turizm, yeme içme hizmetleri ile meskenlerde kullanılan elektrikte de indirimli KDV oranı uyguluyoruz. Bu uygulamanın 2026 yılı maliyeti 252 milyar liradır.

Program döneminde yüksek gelir grupları ve sermaye kesimine yönelik vergi yükünü artıran düzenlemeleri hayata geçirdik. Bu kapsamda;

- Kurumlar vergisi oranını 5 puan artırarak yüzde 25'e yükselttik.
- Yap-İşlet-Devret ve Kamu Özel İşbirliği projelerinden elde edilen kazançlar ile banka ve finans kurumları için kurumlar vergisini 10 puan artırdık.
- Banka ve diğer finansal kuruluşların finansal faaliyet harçlarını yüzde 50 yükselttik.

- İlk defa çok uluslu şirketlere yüzde 15, yurt içindeki şirketlere yüzde 10 asgari kurumlar vergisi getirdik.
- Şirketlerin taşınmaz satışlarında uygulanan yüzde 50 kazanç istisnasını kaldırdık. İştirak hissesi satış kazancı istisnasını yüzde 50'ye düşürdük.
- Kâr paylarındaki gelir vergisi stopajını yüzde 15'e yükselttik.
- Kazanç istisnasını daralttığımız yatırım fon ve ortaklıklarının gayrimenkul kazançlarını da yüzde 10 asgari kurumlar vergisine tabi tuttuk.
- Yat, kotra, tekne ve gezinti gemileri için yüzde 8 ÖTV getirdik.
- Özel uçak işletmelerine yıllık harç getirdik.
- Silah bulundurma ve taşıma ruhsatları için uygulanan harçları yüzde 100 artırdık.
- İşlenmiş vadeli altın ithalatını KKDF'ye tabi tuttuk.
- 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla vadeli mevduatların yüzde 95'ini oluşturan 6 aya kadar vadeli mevduat gelirleri ile yatırım fonlarında stopaj oranını yüzde 17,5'e yükselttik.

Tablo 2: Mevduat Stopaj Oranları (vadelere göre, %)

	1 Mayıs 2024 öncesi	1 Mayıs – 31 Ekim 2024	1 Kasım 2024 - 31 Ocak 2025	1 Şubat - 8 Temmuz 2025	9 Temmuz 2025 -
6 aya kadar (6 ay dâhil)	5,0	7,5	10,0	15,0	17,5
1 yıla kadar (1 yıl dâhil)	3,0	5,0	7,5	12,0	15,0
1 yıl üzeri	0,0	2,5	5,0	10,0	10,0

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Menkul sermaye iratlarının vergilendirilmesinde aldığımız tedbirler, 2025 yılı gelir vergisi tevkifatı kaleminde önemli artışa neden olmuştur.

2025 yılı bütçesinde gelir vergisi tevkifatı tahsilatı 1 trilyon 969 milyar lira öngörülmüşken ilk 10 ayda yıllık yüzde 91,9 artışla 2 trilyon 91 milyar lira gerçekleşerek bütçe hedefi aşılmıştır.

2025 yılı Ocak-Kasım döneminde menkul sermaye iratlarından tahsil edilen gelir vergisi yıllık yüzde 225,4 artarak 688,3 milyar lira gerçekleşmiştir.

Ayrıca TBMM’de 4 Aralık tarihinde kabul edilen Kanunda; vergide adaleti artıran, istisnaları azaltan, vergi dışında kalan bazı alanları kapsama alan ve kayıt dışılıkla mücadeleyi güçlendiren düzenlemeler yer almıştır.

- Taşınmazlarda gerçek alım satım bedelinin beyan edilmesini sağlamak amacıyla dörtte bir nispetinde uygulanan vergi cezasının bir kata çıkarılması,
- Patron fonları olarak bilinen bazı serbest fonlardan elde edilen gelirlere ilişkin istisnanın kaldırılması,
- Ruhsata ve işletme belgesine tabi bazı faaliyetlere faaliyet harcı getirilmesi,
- Araç satışlarında belli bir harç alınması gibi düzenlemeler bunlardan bazılarıdır.

Vergi adaletini güçlendirmek, kayıt dışılık ile mücadeleye destek sağlamak amacıyla yaptığımız bir diğer düzenleme de basit usulde vergilendirilen bazı faaliyetlerin gerçek usulde vergilendirilmesine yöneliktir.

1995’ten itibaren bazı faaliyetler 13 büyükşehrimizde basit usul kapsamı dışında iken 17’sinde basit usul kapsamındaydı. Mükellefler arasında haksız rekabete ve eşitsizliğe neden olan uygulamanın giderilmesini ve 30 büyükşehirde aynı işi yapan mükelleflerin aynı şekilde vergilendirilmesini sağladık.

Ayrıca taksi, dolmuş gibi şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetini basit usul kapsamı dışına çıkardık.

Düzenlemede büyükşehirlerin nüfusu 30 binin altında olan ilçelerinde faaliyet gösteren mükelleflerin basit usulden yararlanmaya devam etmesine imkân sağladık.

Büyükşehirlerde belde statüsünden mahalleye dönüşen yerlerdeki esnafımızın mağdur olmaması için bir düzenleme yaptık. Buna göre, nüfusu 2 bini geçmeyen belde belediyeleri ile köylerde, şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunanlar hariç olmak üzere, faaliyetlerde bulunan mükelleflerimizin de basit usulden yararlanmaya devam etmelerini temin ettik.

2026 yılı başından itibaren basit usulden gerçek usule geçecek mükelleflerimizin vergisel yükümlölüklerini kendilerine yeni bir iş yükü ya da maliyet getirmeden yerine getirebilmeleri için de gerekli düzenlemeleri yapıyoruz. Bu kapsamda, basit usulden gerçek usule geçecek olan mükelleflerimize düzenlemek zorunda oldukları belgeleri bağılı oldukları oda ve birliklerden temin edebilme imkânı tanıdık. Ayrıca bu mükelleflerimizin defterlerinin tutulması, beyanname ve bildirimlerinin gönderilmesi işlemlerinin bağılı oldukları meslek odalarında veya birliklerinde yetkili meslek mensupları aracılığı ile yapılmasına imkân sağlayacak düzenlemeleri de hayata geçirdik.

Vergide adalete hizmet eden diğerkararımız da vergi ve harçları yeniden değerkleme oranından daha düşük bir oranda belirlerken vatandaşlarımızın lehine olan güncellemeleri yeniden değerkleme oranı ile yapma yönündedir.

Bu çerçevede gelir vergisi tarifesini, çalışanların yararlandığı yol, yemek paralarına ilişkin istisna tutarlarını, engelli vatandaşlarımızın yararlandığı gelir vergisi indirimi gibi istisna tutarlarını yeniden değerkleme oranında yani yüzde 25,49 artıracacağız.

Öte yandan, vergi kanunları çerçevesinde esnaf muaflığı limiti, basit usule tabi mükelleflerin kira, alım-satım ve hasılat hadleri, defter tutma hadleri ile veraset ve intikal vergisinde istisna tutarları da yeniden değerkleme oranıyla artacak.

Vergide adaleti güçlendirirken depremin vergi mükelleflerimize etkilerini azaltmak amacıyla da tüm tedbirleri aldık.

Depremi müteakip bölgede mücbir sebep hali ilan ederek vatandaşlarımızın vergisel yükümlölüklerini erteledik. Bölgede acil barınma ihtiyacının kolaylaştırılmasına katkı sağlamak amacıyla prefabrik yapı ile konteynerlerin teslimlerinde KDV oranını yüzde 1'e indirdik, KDV iade uygulamalarını kolaylaştırdık.

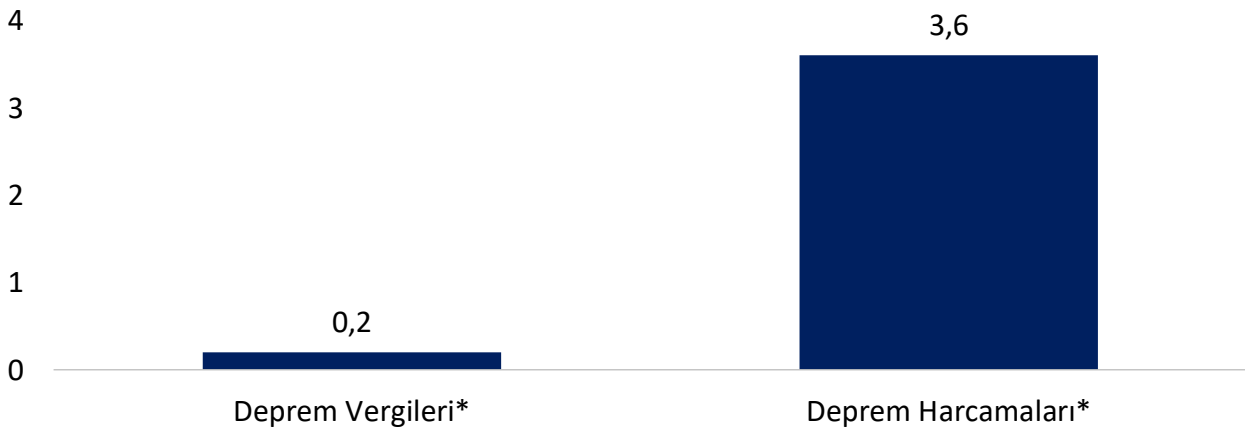
Deprem bölgesine veya doğrudan depremden etkilenenlere yapılacak yardımları vergisel olarak teşvik ettik. Depremden etkilenenlere ve mirasçılara emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından yapılan ödemeleri vergi dışı bıraktık. Veraset yoluyla intikal eden mallardan vergi almadık.

Depremde yıkılan veya ağır ya da orta hasarlı olan binaların vergileri ile ağır hasar görerek kullanılamaz duruma gelen taşıtların vergi, ceza, geçiş ücretlerine ilişkin borçlarının terkin edilmesini sağladık. Bölgedeki mükelleflerimizin borçlarının faizsiz olarak 24 ay taksitlendirilmesine imkân oluşturduk.

Yapılandırma kanunlarından faydalanmaları için gerekli süre uzatımlarını yaptık. Vergi mevzuatımızda mücbir sebep ile ilgili yasal değişiklikleri yaptık ve bu düzenlemenin öngördüğü ilave mücbir sebep uzatma imkânlarının tümünü kullandık. Diğer taraftan deprem dolayısıyla aldığımız vergisel tedbirleri ise son derece sınırlı tuttuk.

Kurumlar vergisi mükelleflerinden bir defaya mahsus Ek Vergi, MTV mükelleflerinden de Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi aldık. Bu iki kalemden tahsil edilen toplam tutar cari fiyatlarla 224 milyar lira olup 3,6 trilyon liraya ulaşan harcamalara kıyasla son derece sınırlıdır.

Grafik 40: 2023 Yılı Deprem Vergileri ve 2023-25 Deprem Harcamaları (trilyon TL)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) 2025 fiyatlarıyla

Vergi harcamalarını azaltıyoruz

Temel işlevi kamu harcamaları için ihtiyaç duyulan kaynağın sağlanması olan vergiler birçok ülkede belirli ekonomik, sosyal ve çevresel amaçlara yönelik maliye politikası aracı olarak etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Bu amaçlara hizmet eden vergi muafiyet, istisna ve indirimlerin toplamına vergi harcaması denilmektedir.

Ülkemizde de vergi harcamalarıyla işçimiz, memurumuz, esnafımız, çiftçimiz, engellilerimiz ve gençlerimiz başta olmak üzere sosyal kesimler desteklenmekte, büyüme potansiyelimize ve istihdama katkı sağlayacak yatırım, istihdam, üretim, Ar-Ge ve ihracat faaliyetleri teşvik edilmektedir.

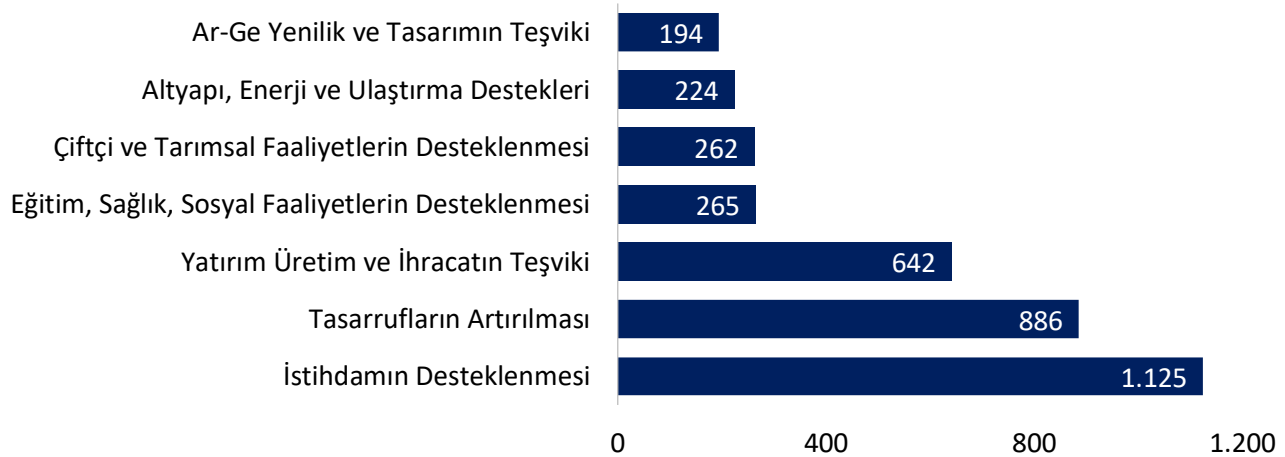
En büyük vergi harcaması, tüm çalışanların yararlandığı asgari ücret istisnasıdır.

Bu istisna nedeniyle alınmayan 1 trilyon 92 milyar lira vergi tutarı 2026 yılı vergi harcamalarının yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır.

Diğer vergi harcamalarını fonksiyonel olarak aşağıdaki şekilde tasnif edebiliriz.

- Yurt içi tasarrufların artırılması için 885,5 milyar lira,
- Yatırım, üretim ve ihracatın teşviki için 641,5 milyar lira,
- Engelli bireyler başta olmak üzere dezavantajlı grupların, eğitimin, sağlığın, kültür ve spor faaliyetleri ile çevresel faaliyetlerin desteklenmesi için 264,8 milyar lira,
- Çiftçilerin ve tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi için 262,3 milyar lira,
- Altyapı, enerji ve ulaştırma faaliyetlerinin teşvik edilmesi için 224 milyar lira,
- Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinin teşvik edilmesi için 194,4 milyar lira,
- İşgücü piyasasının geliştirilmesi ve istihdamın artırılması için 33 milyar lira.

Grafik 41: Vergi Harcamalarının Fonksiyonel Dağılımı (milyar TL)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

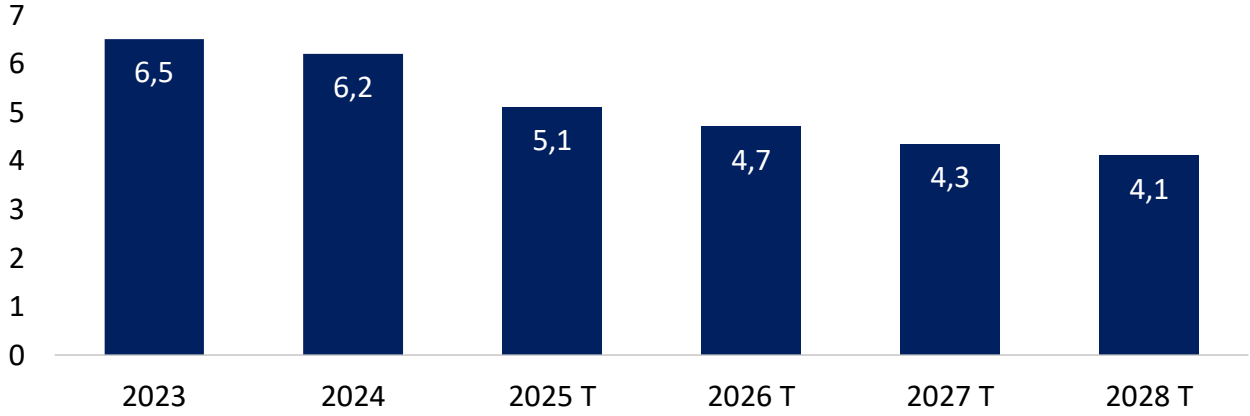
Vergi harcamaları; istisnaların kaldırılması veya daraltılması, vergi oranlarının değişmesi nedeniyle azalmaktadır.

Vergi istisna ve muafiyetlerin azaltılması amacıyla program döneminde birçok düzenleme hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda;

- İlk defa şirketlere asgari kurumlar vergisi getirilmiştir.
- Şirketlerin taşınmaz satışlarındaki kazanç istisnası kaldırılmış, iştirak hissesi satış kazancı istisnası düşürülmüştür.
- Serbest bölgelerdeki kazanç istisnası ihracat gelirleri ile sınırlandırılmıştır.
- Kâr paylarındaki gelir vergisi stopajı yükseltilmiştir.
- Yatırım fon ve ortaklıklarının kazanç istisnası daraltılmış, bunların gayrimenkul kazançları asgari kurumlar vergisine tabi tutulmuştur.
- KKM ve katılma hesaplarından elde edilen kazançlarda kurumlar vergisi istisnası kaldırılmış, bireysel hesaplara stopaj getirilmiştir.
- Vadeli mevduatlar için stopaj oranları tüm vadeler için artırılmıştır.
- Ar-Ge personelinin ücretlerindeki gelir vergisi istisnası daraltılmıştır.
- Yatırım teşvik sistemindeki değişikliklerle indirimli kurumlar vergisindeki istisna daraltılmıştır.
- Patron fonları olarak bilinen bazı serbest fonlardan elde edilen gelirlere ilişkin istisnalar kaldırılmıştır.

Yaptığımız bu düzenlemelerle, 2023 yılında yüzde 6,5 olan vergi harcamalarının GSYH'ye oranı 2024 yılında yüzde 6,2'ye gerilemiştir. 2025 yılı için yüzde 5,1 olarak öngördüğümüz bu oranın 2026'da yüzde 4,7'ye, OVP dönemi sonunda yüzde 4,1'e düşmesini hedefliyoruz.

Grafik 42: Vergi Harcamaları (% GSYH)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

Vergi borçları yasal düzenleme dışında hiçbir suretle silinemez

Vergi harcamaları, vergi affı ya da vergi borcunun silinmesi değildir.

Vergi mevzuatı çerçevesinde düzenlenen Vergi Resim Harç İstisnası Belgesi ile vergi borçları silinmemektedir. Bu belge, ihracatı ve rekabet gücünü artırmak amacıyla verilmekte ve sadece vergi kanunlarında yer alan istisnaları göstermektedir. Bu kapsamda, ihracat ve döviz kazandırıcı faaliyetlerde; damga vergisi, harç, gümrük vergileri, kredi kullanımında banka ve sigorta muameleleri vergisi gibi vergiler ödenmeden işlem yapılması sağlanmaktadır. Ancak bu belge; KDV, ÖTV, Kurumlar Vergisi gibi vergilerde bir istisna sağlamaz.

Uzlaşma müessesesi ile de vergi borçlarının silinmesi söz konusu değildir. Uzlaşma müessesesi 1963 yılında Vergi Usul Kanunumuza girmiş ve hangi hallerde uzlaşma yapılacağı detaylı olarak düzenlenmiştir. Tahakkuk eden vergi borçlarının uzlaşma yoluyla silinmesi mümkün değildir.

Bununla birlikte, yaptığımız yasal düzenleme ile kesinleşmemiş de olsa vergi asılları uzlaşma kapsamından çıkarılmıştır. Gelir İdaresi Başkanlığımızca uzlaşma sonuçları şeffaf bir şekilde kamuoyuna ilan edilmektedir.

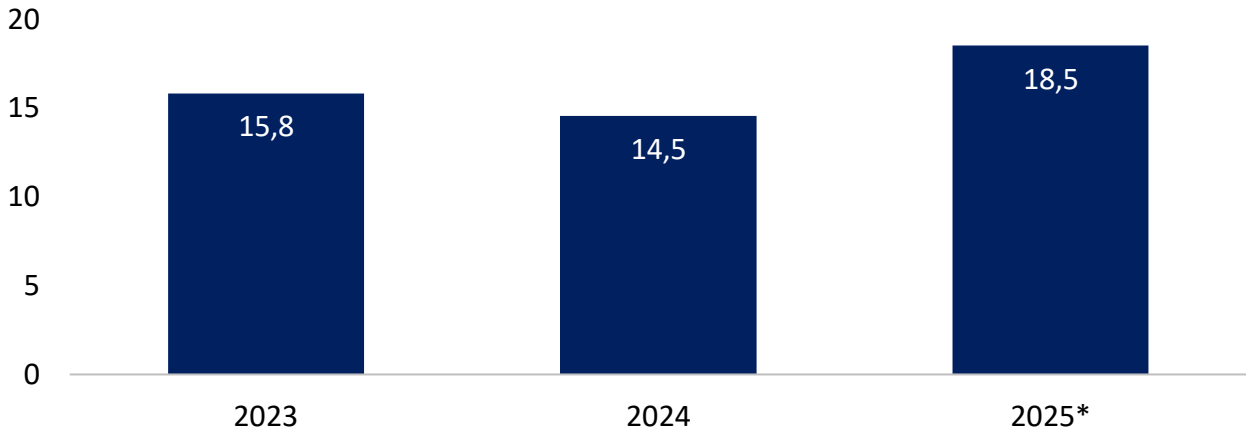
Vergiye uyumu güçlendirmek için dijital uygulamalarımızı yaygınlaştırıyoruz

2023 yılında faaliyete başlayan ve fiziki bir vergi dairesi gibi çalışan Dijital Vergi Dairesi'nde sunduğumuz hizmetlerin sayısı 208'e ulaştı.

Belge düzenleme, defter tutma, beyanname ve bildirim verme, vergi ödeme, borç sorgulama gibi birçok hizmeti elektronik ortamda sunuyoruz. Bu yapı, işlem süreçlerini sadeleştirerek mükelleflerin uyum maliyetini düşürmekte ve hizmet kapasitesini güçlendirmektedir.

2018'de yaklaşık 6,9 milyon başvuru ve dilekçe dijital ortamda alınırken, 2025 yılının 11 aylık döneminde yaklaşık 18,5 milyon başvuru ve dilekçe dijital ortamda alınmıştır. Dijital dönüşüm, vergi adaletini güçlendiren ve kayıt dışılıkla mücadeleyi kalıcı hâle getiren stratejik bir kapasite sunmaktadır.

Grafik 43: Dijital Ortamda Yapılan Başvuru ve Dilekçe Sayısı (milyon adet)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Ocak-Kasım

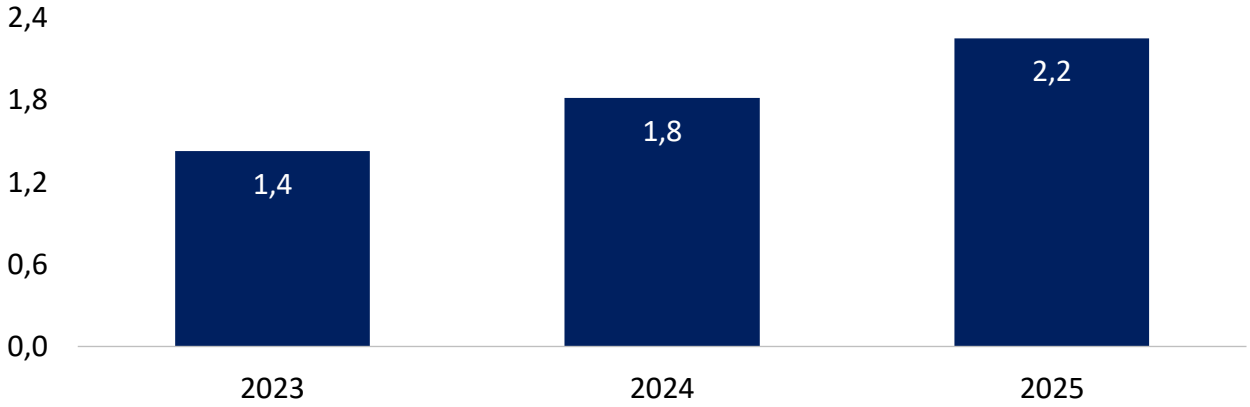
Son 20 yıldır uygulanan ve beyana ilişkin birçok kontrolü otomatikleştirerek hata ihtimalini azaltan e-Beyanname sistemi ile bugüne kadar 1,8 milyardan fazla beyannameyi elektronik ortamda aldık.

Böylece sadece kağıttan yaptığımız tasarruf bugünkü fiyatlarla 3,5 milyar lirayı aştı.

Hazır Beyan Sistemi'ni geliştirerek mükelleflerin beyan yükümlülüğünü kolaylaştırdık.

Kira, ücret, menkul sermaye iradı gelirleri ile diğer kazanç ve iratların beyan edildiği yaklaşık 2,2 milyon beyanname Hazır Beyan Sistemi kullanılarak verilmiştir.

Grafik 44: Hazır Beyan Sisteminden Alınan Beyanname Sayısı (milyon adet)

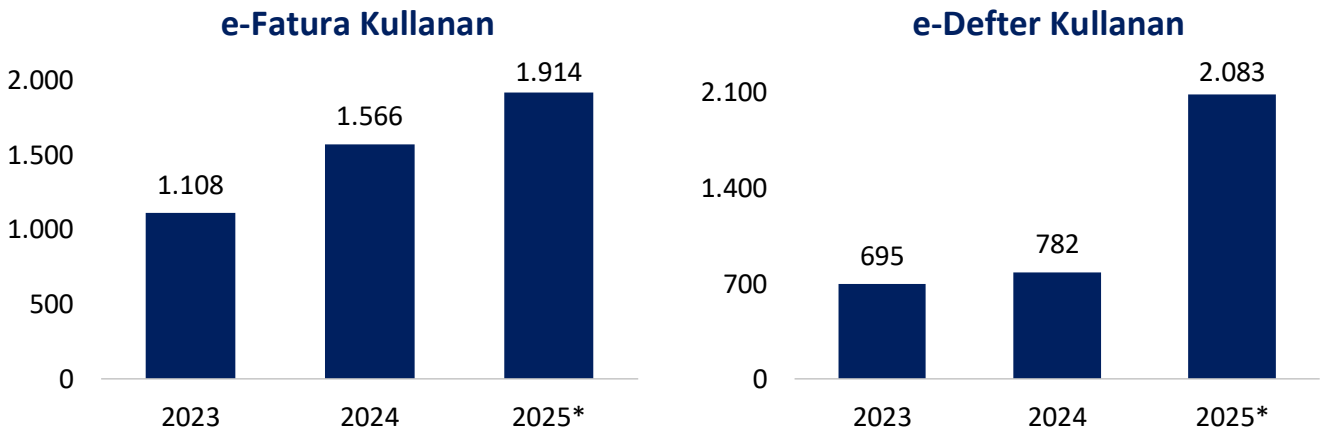

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

e-Fatura uygulamasında 1,9 milyon mükellefimiz yılın ilk 11 ayında yaklaşık 1,1 milyar belge düzenledi. 2026 yılından itibaren tüm mükelleflerimiz e-Fatura düzenlemeye başlayacak. Bu uygulama kayıtların dijital standartlarda oluşmasını sağlayarak uyumu kolaylaştırmakta ve kayıt dışılığı tespit etmekte önemli bir rol oynamaktadır.

e-Defter uygulaması ile bilanço esasına göre defter tutan işletmelerin yasal defterlerini elektronik ortamda standart ve güvenilir şekilde tutmalarını sağlıyoruz. 2021 yılında 283 bin mükellefin kullandığı uygulama bugün 2 milyondan fazla mükellef tarafından kullanılıyor. Küçük ve orta ölçekli mükelleflerimiz ile serbest meslek erbaplarımız da kayıt ve defterlerini Defter-Beyan Sistemiyle elektronik ortamda tutmaktadır. Bugün sistem yaklaşık 2 milyon mükellefimize hizmet etmektedir.

Grafik 45: Mükellef Sayısı (bin kişi)

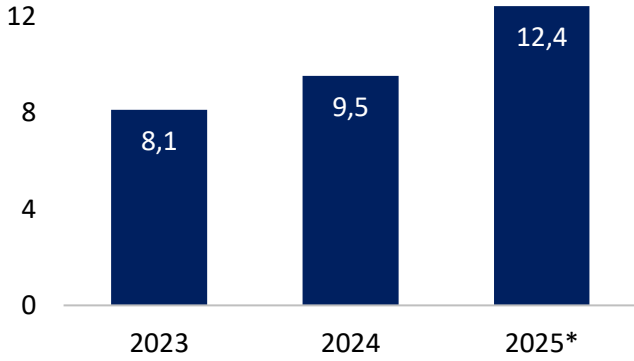

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Ocak-Kasım

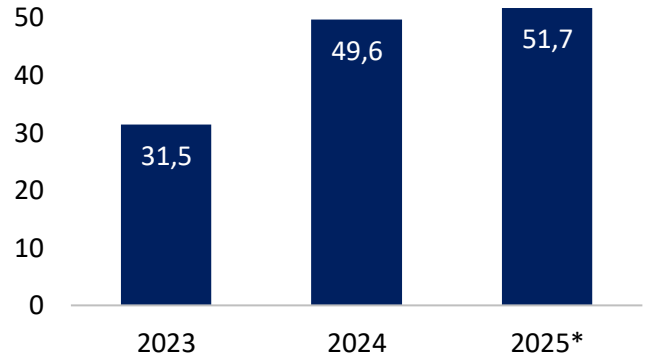
e-Tebliğat uygulamamızı 12,4 milyon kişi kullanıyor. 2025 yılının ilk 11 ayında 51,7 milyon tebligatı elektronik ortamda gerçekleştirdik. Şu ana kadar 247 milyon belgeyi elektronik ortamda tebliğ ettik ve bugünkü fiyatlarla 51,8 milyar lira tasarruf sağladık.

Grafik 46: e-Tebliğat

Kapsamdaki Mükellef Sayısı (milyon kişi)

Belge Sayısı (milyon adet)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Ocak-Kasım

Teknolojik dönüşümü sağladığımız Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ile muhasebe hizmetlerinin merkezileştirilmesi yönünde aldığımız karar çerçevesinde kapatılan mal müdürlüklerinin yerine ilçelerde vergi hizmetlerini sunmak üzere vergi daireleri ya da şubeler açılmaktadır. Bu çerçevede, mükelleflerimize yerinde hizmet sunmak ve uyumu kolaylaştırmak amacıyla bu yılın başında 481 olan vergi dairesi sayısını bugün itibarıyla 840'a çıkardık.

Personelimizin daha stratejik işlere odaklanması için robotik süreç otomasyonu uygulamasını devreye aldık. Böylece 142 işlem robotik süreç otomasyonu ile hızla sonuçlandırılmaktadır.

Kamuya olan yükümlülüklerini zamanında yerine getiremeyen mükelleflerimize de yardımcı oluyoruz. Vergi uyumunu olumsuz etkileyen yapılandırma düzenlemeleri yerine borçlarını ödemekte çok zor duruma düşen tüm mükelleflerimize taksitlendirme yoluyla yardımcı oluyoruz. 250 bin liraya kadar olan borçları teminat aranmaksızın taksitlendirebiliyoruz. Taksitlendirmelerde uygulanan tecil faizi oranını da yüzde 48'den yüzde 39'a indirdik.

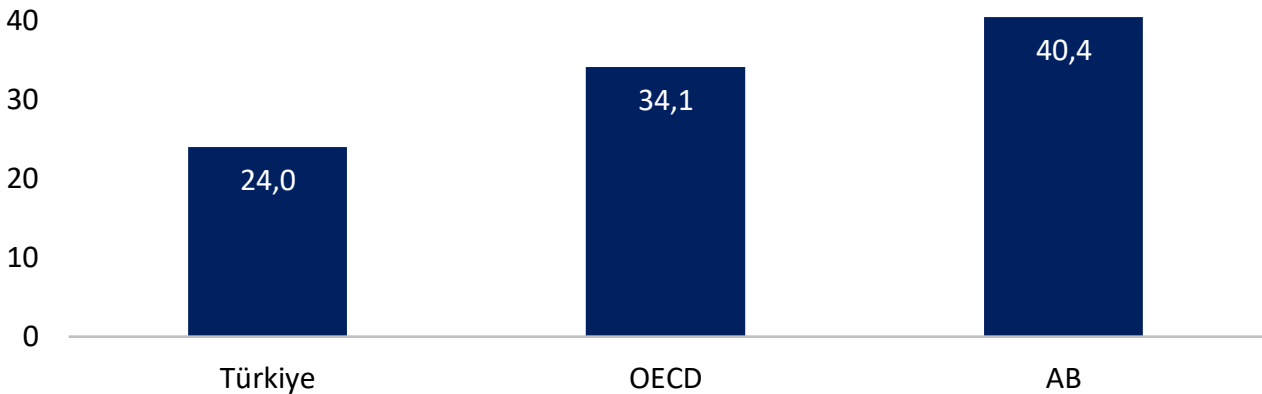
Kamu alacaklarının süresinde ödenmemesi nedeniyle uygulanan gecikme zammı oranını da aylık yüzde 4,5'ten yüzde 3,7'ye düşürdük.

Yaygın kanaatin aksine vergi yükümüz uluslararası kıyaslamalara göre yüksek değildir

Ülkemiz ile OECD ve AB ülkeleri vergi yüklerinin aynı tanımda kıyaslanabilmesi için sosyal güvenlik primlerinin ve mahalli idare vergi gelirlerinin de hesaplamalara dahil edilmesi gerekmektedir. Bu şekilde yapılan hesaplamalara göre ülkemizde genel vergi yükü¹¹ yüzde 24'tür.

Ortalaması yüzde 34,1 olan OECD ülkeleri arasında en düşük vergi yüküne sahip 5. ülkeyiz.

Grafik 47: Vergi Yükü (% , 2024¹²)

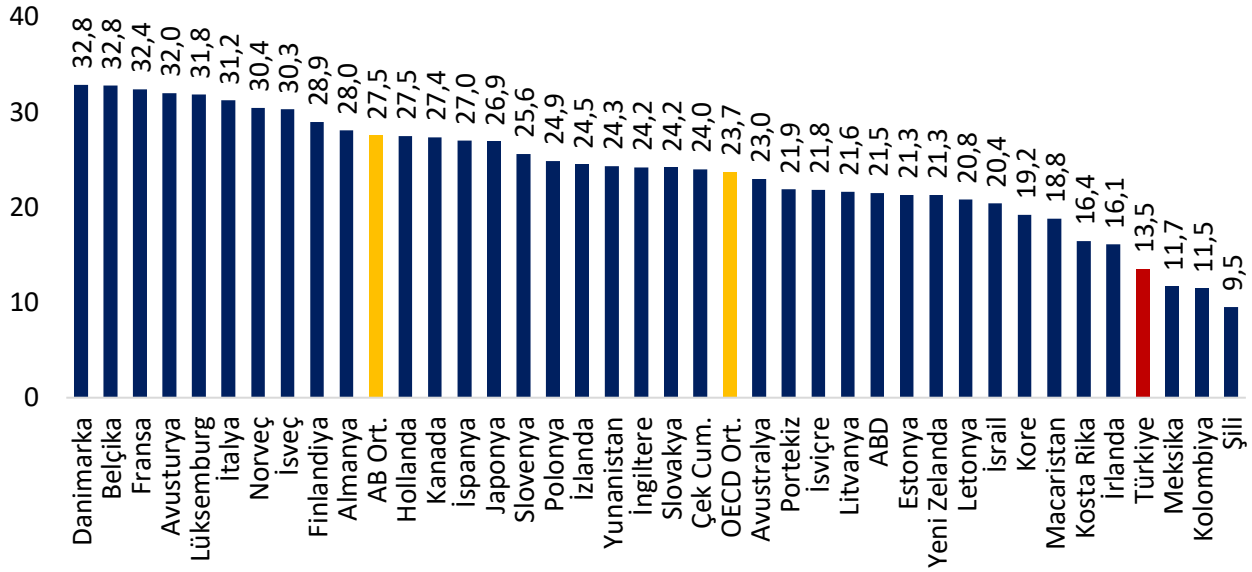
Kaynak: OECD, Eurostat

Türkiye’de dolaylı vergi yükü yüzde 10,4, dolaysız vergi yükü ise yüzde 13,5 seviyesindedir.

¹¹ Vergi Yükü = (Genel Bütçe Vergi Gelirleri + Mahalli İdare Vergi Gelirleri + Sosyal Güvenlik Primleri) / GSYH

¹² Ülkemizde, mahalli idare vergi gelirleri ile sosyal güvenlik primleri hariç genel bütçe vergi gelirlerinin GSYH’ye oranı 2024 yılında yüzde 16,4’tür. Bu oranın 2025’te yüzde 17,3, 2026’da yüzde 17,9 olması öngörülmektedir.

Grafik 48: Dolaysız Vergi Yüğü (% , 2024*)

Kaynak: OECD, Eurostat (*) Avustralya ve Japonya 2023 yılı verileri kullanılmıştır.

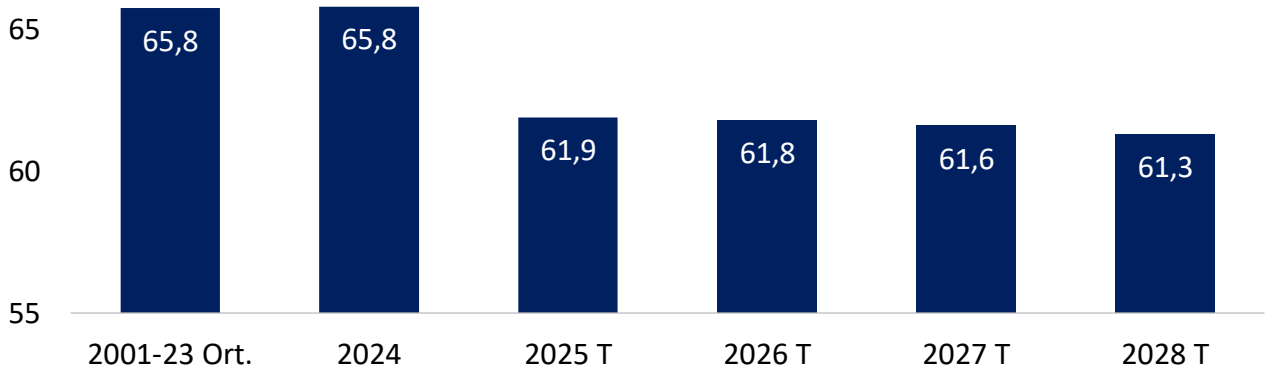
Dolaysız vergilerin yeterli düzeyde olmaması temel sorunumuzdur. Ortalaması yüzde 23,7 olan OECD ülkeleri arasında dolaysız vergilerde en düşük yüğe sahip 4. ülkeyiz.

Gelir ve kazançlar üzerindeki vergi yükünde yüzde 5,6 ile OECD’de en düşük vergi yüküne sahip 2. ülkeyiz. OECD ortalaması yüzde 12,4’tür.

Ülkemizde genel KDV oranı yüzde 20’dir. Bu oran ile AB ülkeleri arasında en düşük vergi oranına sahip 5. ülkeyiz. Birçok alanda uyguladığımız indirimli oran ile efektif KDV oranımız ise yüzde 15,3’e gerilemektedir.

Program döneminde, vergide adaleti güçlendirmek için yaptığımız düzenlemeler ve kayıt dışılığa yönelik aldığımız tedbirlerle 2023 yılında yüzde 65,5 olan dolaylı vergilerin toplam vergiler içindeki payını 2025’te yüzde 61,9’a indiriyoruz. 2023’ten itibaren dolaylı vergilerde sağladığımız 3,6 puanlık bu iyileşme 381 milyar liraya tekabül etmektedir.

Grafik 49: Dolaylı Vergiler/Vergi Gelirleri (%)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

Vergilemede etkinliği ve denetimi artırıyor, kayıt dışılıkla mücadeleyi kararlılıkla sürdürüyor ve mükelleflerimizin haklarını koruyoruz

Hükümetlerimiz döneminde kayıt dışı ekonomiyle mücadele önem verdiğimiz konuların başında gelmektedir. Kayıt dışılık sadece devletin gelir kaybı olarak algılanmamalıdır. Kayıt dışılık; haksız rekabete, işletmelerin finansmana erişimde zorlanmalarına, ölçek büyütememelerine ve dolayısıyla rekabet güçlerini kaybetmelerine, iş ortamının bozulmasına, çalışanların sağlık ve emeklilik gibi temel haklardan mahrum kalmasına ve toplumsal adaletin zedelenmesine yol açmaktadır. Bu nedenlerle, kayıt dışılıkla mücadelemizi kararlılıkla sürdürüyoruz. Bu çerçevede;

- Kayıt dışı faaliyetlere artırımlı cezalar getirdik, usulsüzlük cezalarını yükselttik.
- Akaryakıt sektöründe kayıt dışılığı önlemek için Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi'ni 2025 yılında devreye aldık.
- Vergi incelemelerinde ve saha denetimlerinde çok kaynaklı verileri yapay zekâ destekli programlarla analiz ediyor, tespit ettiğimiz riskli alanlara yoğunlaşıyoruz.
- Bu yılın ilk 10 ayında yaklaşık 50 bin mükellef incelendi. Bu incelemelerde önerilen vergi tutarı 220 milyar lirayı aştı.
- 2025'te devreye alınan e-İnceleme sistemi ile vergi incelemeleri dijital, güvenli ve hızlı şekilde yürütülüyor.

Vergi denetiminde amacımız ceza kesmek değil; mükellefleri bilgilendirmek, gönüllü uyumu artırmaktır. Bu kapsamda;

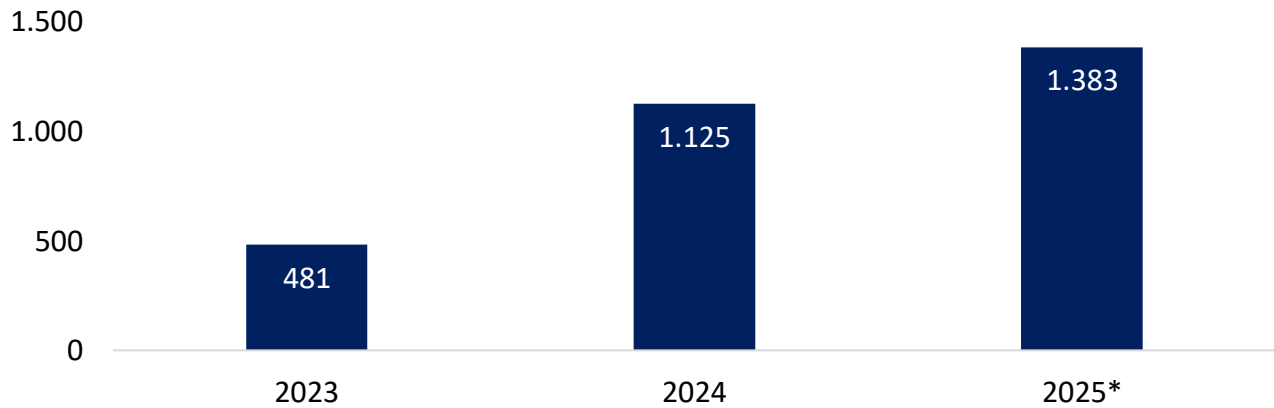
- 83 bin izaha davet işlemi yaptık, 6 milyar lira vergi tahakkuk ettirdik.
- 2024'te kurumlar vergisi beyannameleri için “Beyanname Gözetim Programı” başlattık. 40 bin mükelleften 17 bin 437'si matrahlarını 32 milyar lira artırdı.
- “Yüksek Gelir Grupları Gözetim ve Uyum Programı” ile daha önce herhangi bir gelir bildirmeyen 10 bin şirket ortağı riskli mükellef olarak belirlendi ve 2 bin 843'ü 15 milyar lira matrah artışı yaptı.
- Mekânsal Veri Analizi Programımızla gayrimenkullerin gerçek alım satım bedelini tespit için yaptığımız çalışmalar sonucunda son 7 ayda mükelleflerimizce ilave 1,4 milyar lira harç beyan edildi ve ödendi.

Mükellef haklarının korunması amacıyla vergi incelemelerinde uyulacak denetim standartlarına ilişkin çalışmamızı tamamladık, önümüzdeki günlerde yayımlayacağız.

Saha denetimlerimiz aralıksız sürüyor

Belge düzeni ve KDV oranlarının kontrolü için 2024'te 1 milyon 125 bin, 2025'in Ocak-Kasım döneminde 1 milyon 383 bin saha denetimi gerçekleştirdik.

Grafik 50: Saha Denetimleri (bin adet)

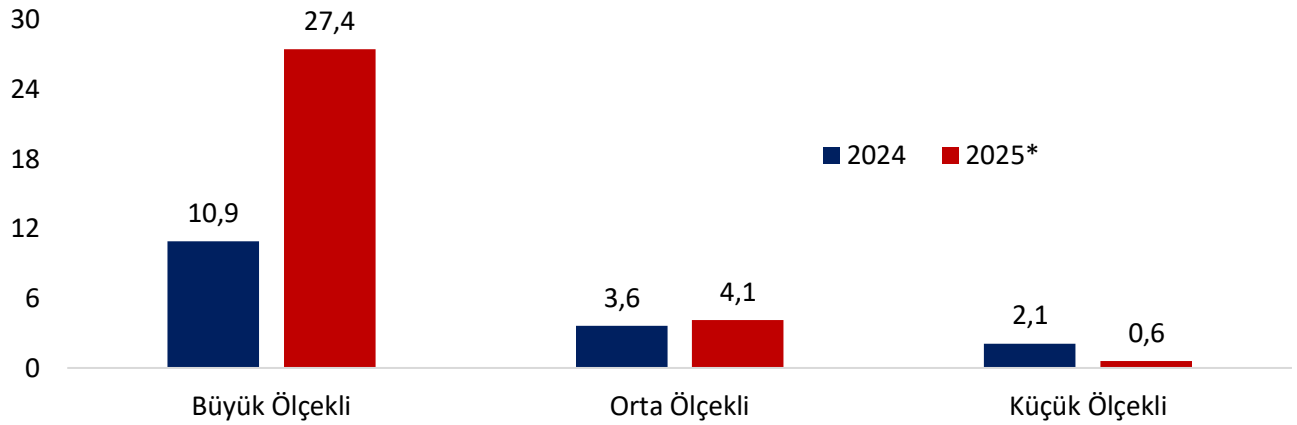

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Ocak-Kasım

2024 yılında ticari veya serbest meslek faaliyetleri yönünden mükellefiyeti olanların gerçek hasılatlarının tespitine yönelik bir vergi güvenlik müessesesi olarak ihdas edilen hasılat tespiti uygulamasını bu yıl fiilen hayata geçirdik ve Ocak-Kasım döneminde 330 bin denetim yaptık. Bu müessese sayesinde tespit edilen hasılat tutarları ile beyan edilen hasılat tutarlarının karşılaştırılması ve uyumsuzlukların sorgulanarak gerekli vergi tarhiyatlarının yapılması sağlanmaktadır.

Kayıt dışılıkla mücadelede ve vergi denetimlerinde ağırlıklı olarak büyük mükelleflere yoğunlaşmaktadır.

Grafik 51: Ölçeğe Göre İnceleme Oranları (%)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Yıl içinde devam eden

Not: Aktif toplamı 150 milyon TL üzeri olan firmalar büyük ölçekli, 5-150 milyon TL arası ise orta ölçeklidir.

Kayıt dışı ile mücadelemiz sonuç veriyor

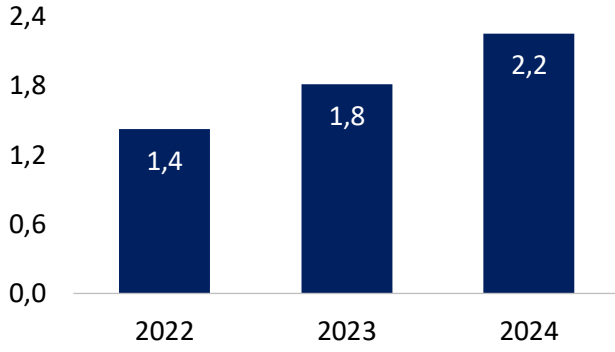
Beyanname sayılarında ve beyan edilen gelirlerde önemli artışlar sağladık.

2024 yılına ait kira, ücret, menkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlara ilişkin beyanname sayısı yüzde 24 artışla 2 milyon 248 bin oldu. Hesaplanan vergi 2 katına çıktı. Bu yıl 473 bin mükellef ilk kez beyanname verdi.

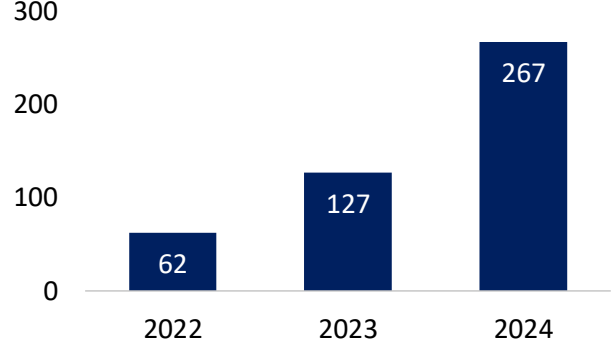
2022 yılında 2 milyon 250 bin olan gayrimenkul sermaye iradı mükellef sayısı 1 milyon artarak 2025 yılı Kasım ayında 3 milyon 203 bine ulaştı¹³.

¹³ Mükellef sayısı ile beyanname sayısı arasındaki fark istisna uygulanmasından kaynaklanmaktadır. 2024 yılında 33 bin liranın altında olan kira gelirleri istisna kapsamındadır.

Grafik 52: Gayrimenkul Sermaye İradı
Beyanname Sayısı (milyon)

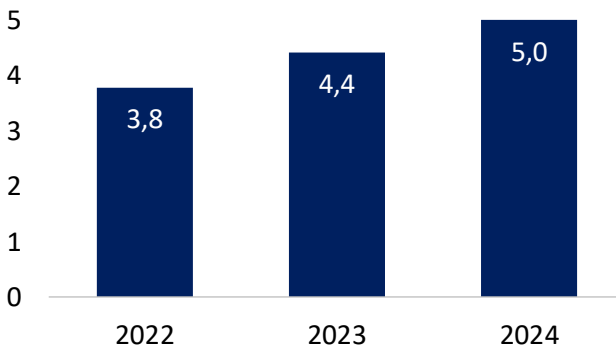
Hesaplanan Vergi (milyar TL)

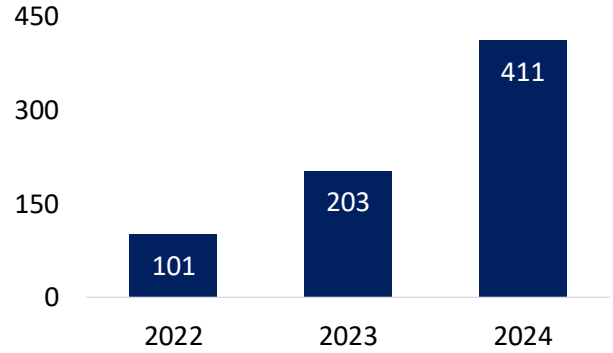
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Ticari, zirai ve serbest meslek kazancı gelir vergisi mükelleflerinin beyanname sayısı 2,7 milyonu aştı ve beyan edilen vergi tutarı yüzde 90 artışla 143,7 milyar liraya ulaştı. Sonuç olarak 2022’de 3,8 milyon ve 2023’te 4,4 milyon olan gelir vergisi beyanname sayısı 2024 yılında 5 milyona ulaştı. Program döneminde her sene hesaplanan vergi yaklaşık 2 katına çıktı. Kayıtlı ekonomiye geçişi hızlandırmak için çalışmalarımıza aralıksız devam edeceğiz.

Grafik 53: Toplam Gelir Vergisi
Beyanname Sayısı (milyon)

Hesaplanan Vergi (milyar TL)

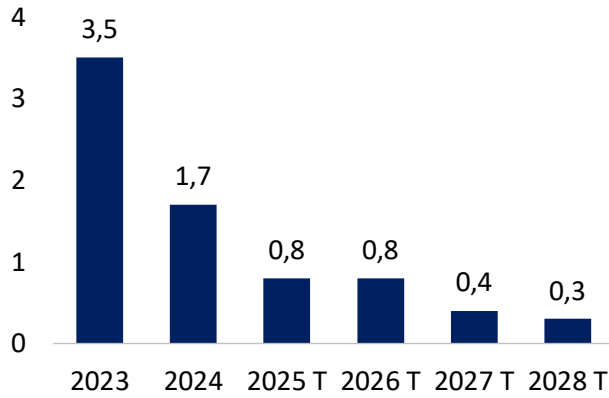

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

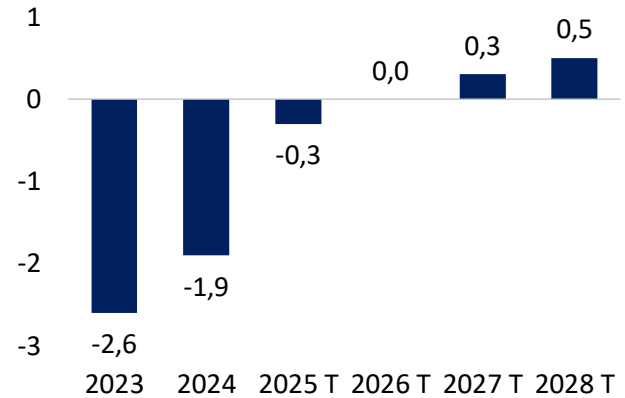
KAMU FİNANSMANI

2023-25 döneminde faiz dışı açık ve borçlanma ihtiyacı önemli ölçüde deprem harcamaları nedeniyle artmıştır. Bu durum faiz giderlerinin artışında etkili olmuştur.

**Grafik 54: Deprem Harcamaları
(% GSYH)**

**Grafik 55: Faiz Dışı Bütçe Dengesi
(% GSYH)**

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

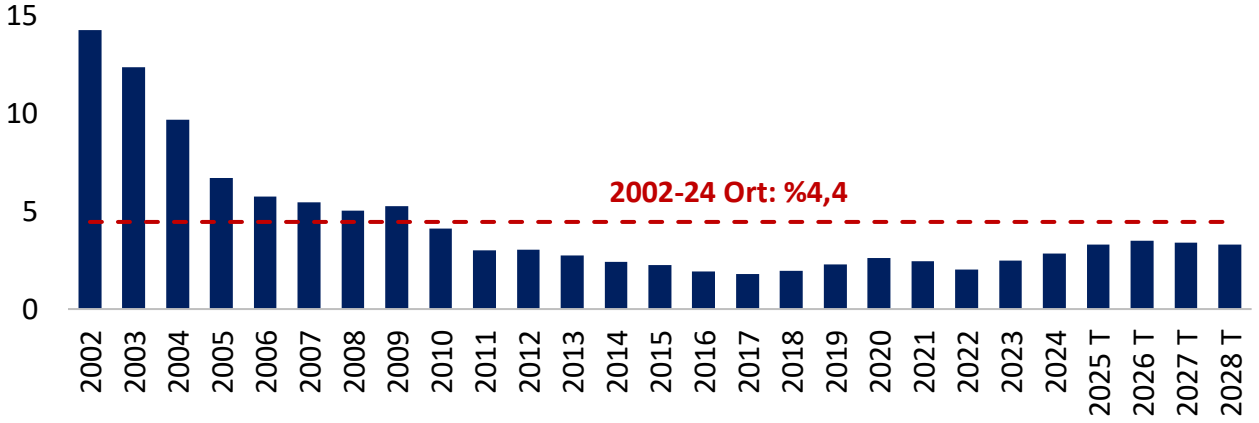
Faiz harcamalarının milli gelire oranı 2002-22 döneminde ortalama yüzde 4,6 seviyesindedir. Söz konusu oran 2023 ve 2024 yıllarında sırasıyla yüzde 2,5 ve yüzde 2,8 olarak gerçekleşmiştir. Faiz harcamalarının milli gelire oranının 2025'te yüzde 3,3; 2026'da ise yüzde 3,5 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Söz konusu artışın başlıca nedenleri, deprem harcamaları için yapılan ilave borçlanmalardan kaynaklanan faiz ödemeleri ile geçmiş yıllarda ihraç edilen TÜFE'ye endeksli senetlerin vade sonundaki anapara enflasyon farkı ödemeleridir¹⁴.

OVP döneminde deprem harcamalarının kademeli olarak azalması ve borçlanma maliyetlerindeki düşüşle birlikte faiz harcamalarının milli gelire oranının 2027'de yüzde 3,4'e, 2028'de ise yeniden yüzde 3,3'e gerilemesi öngörülmektedir.

¹⁴ İhracı sınırlandırılmasına rağmen, TÜFE endeksli senetlerin yapısı gereği vade sonlarında ödenen ve geçmiş enflasyondan etkilenen anapara enflasyon farkları nedeniyle bazı aylarda faiz ödemeleri anaparayı aşabilmektedir.

Grafik 56: Faiz Harcamaları (% GSYH)

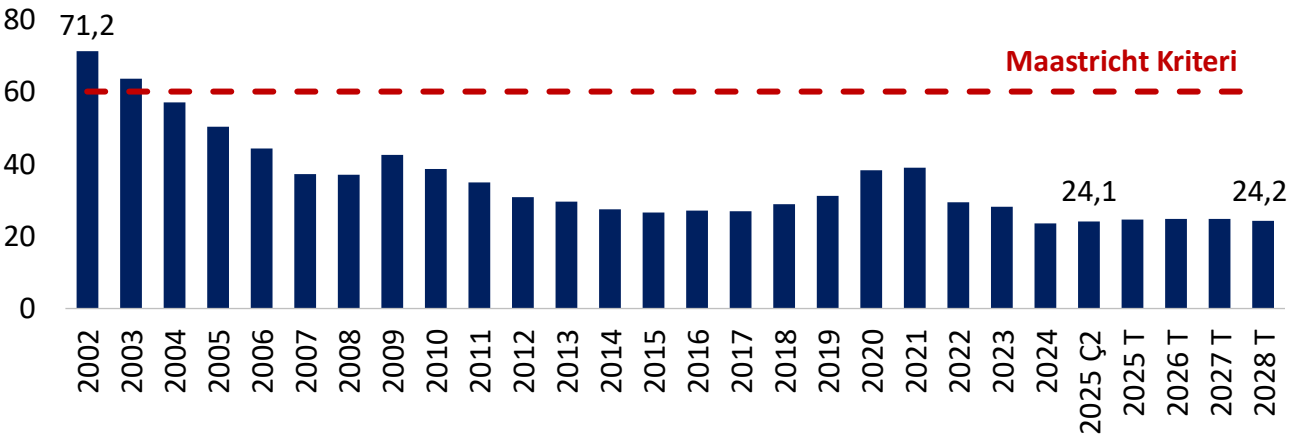

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

Deprem nedeniyle artan borçlanma ihtiyacıyla yükselen faiz harcamalarına rağmen kamu borçluluğumuz düşük seyrediyor

2024 yılında yüzde 23,6 olan AB tanımlı genel yönetim borç stokunun milli gelire oranı, 2025 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 24,1 olarak gerçekleşti. OVP’de söz konusu oranin 2025 yılında yüzde 24,6 olarak gerçekleşmesi tahmin edilmekte, program dönemi sonunda ise yüzde 24,2 seviyesinde olması beklenmektedir.

Grafik 57: AB Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku (% GSYH)

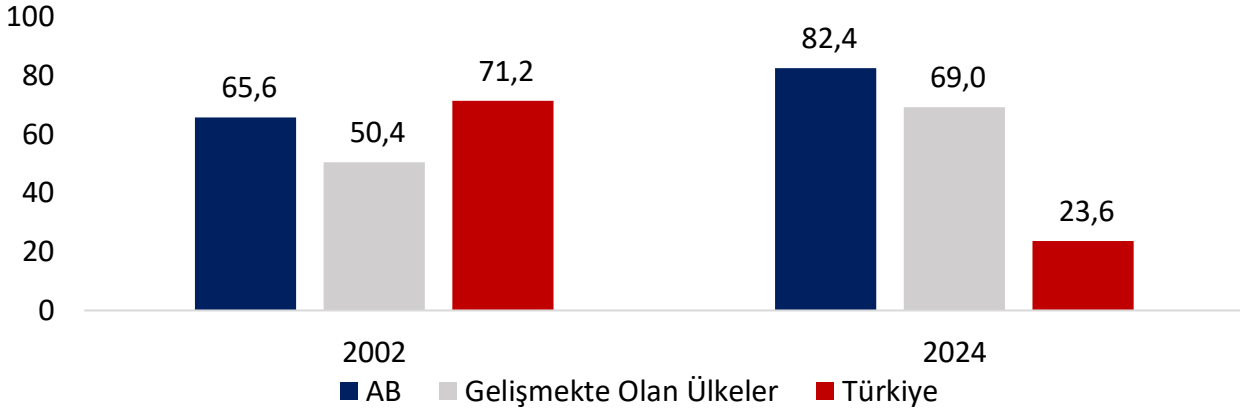

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, Orta Vadeli Program 2026-28, T: Tahmin

2024 yılında genel yönetim borç stokunun milli gelire oranı AB’de yüzde 82,4, gelişmekte olan ülkelerde yüzde 69 seviyelerindedir.

Türkiye, hem AB ülkeleri hem de gelişmekte olan ülkeler ile karşılaştırıldığında genel yönetim borç stoku açısından en az borçlu ülkeler arasındadır.

Grafik 58: Genel Yönetim Borç Stoku (% GSYH, 2024)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, IMF

Borçlanma politikamızı 2003 yılından bu yana stratejik ölçütleri dikkate alarak yürütüyoruz. Bu çerçevede, iç borçlanmanın ağırlıklı olarak TL cinsinden yapılarak kur riskinin azaltılması, faiz riskinin ve faiz giderlerinin optimal şekilde yönetilmesi için uygun enstrüman ve vade bileşiminin dikkate alınması, likidite riskinin azaltılması amacıyla uluslararası uygulamalarda olduğu gibi güçlü nakit rezervi tutulması politikalarını uyguluyoruz.

Yurt içi ve küresel piyasalardaki konjonktürel gelişmelere ve jeopolitik gerginliklere rağmen; borç yönetiminde orta ve uzun vadeli bir bakış açısıyla belirlediğimiz ölçütlere dayalı duruşumuzu koruyoruz. Böylece kamu borç stokunun yapısını güçlendirerek risklere karşı duyarlılığını önemli ölçüde azaltıyoruz.

Tablo 3: AB Tanımlı Genel Yönetim Borç Stokunun GSYH'ye Oranındaki Değişim

	2002	2024
TL'nin yüzde 5 değer kaybı/kazancı	+ / - 2,0 puan	+/- 0,6 puan
TL faiz seviyesinde 500 baz puanlık değişim	+ / - 1,4 puan	+/- 0,6 puan
GSYH büyümesinde 2 puanlık değişim	+ / - 1,3 puan	+/- 0,5 puan

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

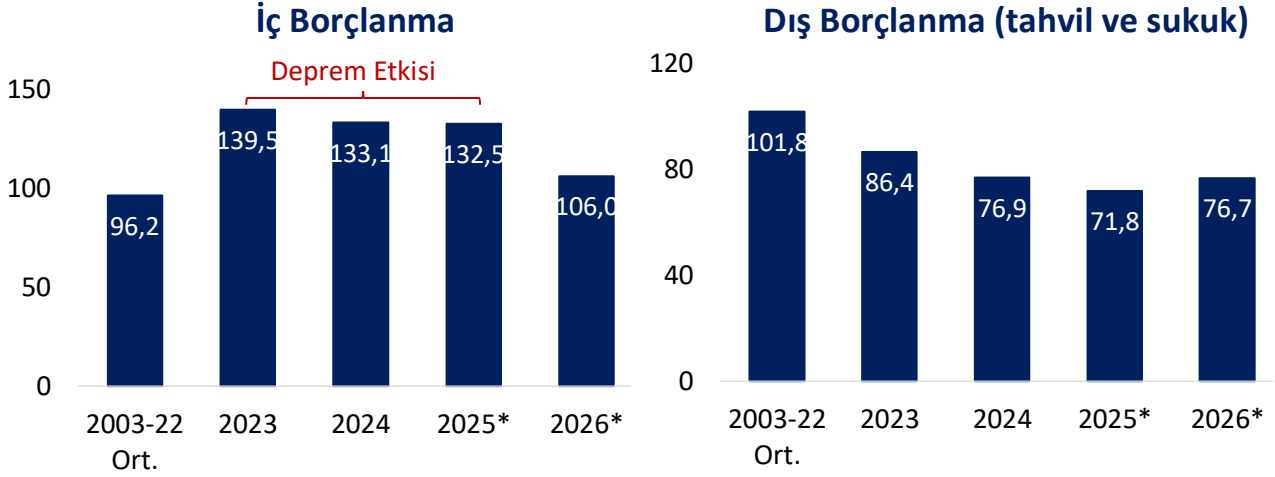
2023 yılına göre TL cinsi borcun stok içindeki payı 11 puan artarak yüzde 47'ye ulaştı. Ayrıca piyasa koşullarının elverdiği ölçüde faiz riskini sınırlamak amacıyla sabit faizli borçlanmayı önceliyoruz.

2023 yılından bu yana merkezi yönetim borç stokunun ortalama yüzde 69'u sabit faizli borçlardan oluşuyor.

Orta ve uzun vadeli borçlanma stratejisine bağlı kalmakla birlikte geçici dalgalanmaların borç stoku üzerindeki kalıcı maliyet etkisini sınırlandırmak amacıyla proaktif bir borçlanma stratejisi uygulamaktayız.

2024 yılında yüzde 133,1 olarak gerçekleşen iç borç çevirme oranını, bu yıl yüzde 132,5 seviyesinde tamamlamayı öngörüyoruz. OVP'de öngörülen faiz dışı dengedeki iyileşmeyle birlikte 2026 yılında iç borç çevirme oranını yüzde 106'ya, program dönemi sonunda da yüzde 100'ün altına düşürmeyi hedefliyoruz. Böylece özel sektöre daha fazla alan açılacak ve reel sektörün büyümesi desteklenecektir.

Grafik 59: Hazine Borç Çevirme Oranları (%)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Projeksiyon

2025 yılında uluslararası sermaye piyasalarından toplam 13 milyar dolar finansman sağladık. Bu ihraçlara yatırımcı ilgisi yüksek olmuş, spreadlerde önemli ölçüde gerileme kaydedilmiştir.

2026 yılında da uluslararası sermaye piyasalarından tahvil ihraçları yoluyla 13 milyar dolar finansman sağlamayı öngörüyoruz.

Tablo 4: 2025 Yılı Uluslararası Sermaye Piyasaları Tahvil İhraçları

İhraç Tarihi	Miktar	Vade (yıl)	Yatırımcıya Getirisi (%)	Yatırımcıya Getirisi (spread)
12.02.2025	2,5 milyar ABD doları	7	7,20	UST + 287,9 bp
29.05.2025	2,0 milyar ABD doları	7	7,45	UST + 308,4 bp
17.07.2025	1,5 milyar Avro	6,1	5,20	MS + 279,9 bp
16.09.2025	2,0 milyar ABD doları	10	7,00	UST + 292,5 bp
04.11.2025	2,25 milyar ABD doları	11	6,80	UST + 280,7 bp

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Tablo 5: 2025 Yılı Uluslararası Sermaye Piyasaları Kira Sertifikası İhracı

İhraç Tarihi	Miktar	Vade (yıl)	Yatırımcıya Getirisi (%)	Yatırımcıya Getirisi (spread)
01.07.2025	2,5 milyar ABD doları	5,2	6,85	UST + 299,6 bp

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

2025 yılında Tek Hazine Kurumlar Hesabı kapsamına 72 kamu idaresi daha dâhil edilerek toplam kurum sayısı 349'a ulaştı. Bu uygulama sayesinde, yaklaşık 250 milyar liralık kaynak herhangi bir ek maliyet olmadan Hazine hesaplarında toplandı. 2018 yılından bu yana elde edilen 150 milyar lirayı aşan nema geliriyle bütçeye katkı sağlandı.

Proje finansmanı kapsamında ağırlıklı olarak çok taraflı yatırım bankalarından altyapı, ulaşım, sağlık, doğal afetlerle mücadele, çevre, enerji ve reel sektörün desteklenmesine yönelik 2025 yılı Kasım ayı itibarıyla uzun vadeli ve uygun koşullu 15 milyar doların üzerinde finansman sağladık. Böylece bugüne kadar proje finansmanı kapsamında bir yılda sağladığımız en yüksek tutara ulaştık.

2023 yılından bu yana deprem yaralarını sarmak için 7,5 milyar dolar tutarında dış finansman temin ettik.

Afet Yeniden İmar Fonu’nu işler hale getirdik. 2025 yılında Fon aracılığıyla 485 milyon avroluk dış finansman sağladık. Ayrıca Avrupa Birliği Dayanışma Fonu’ndan temin edilen 400 milyon avro tutarındaki hibe deprem bölgesinde kullanıldı.

ULUSLARARASI KURULUŞLAR İLE İLİŞKİLER

Üyesi olduğumuz uluslararası finansal kuruluşlar, çok taraflı kalkınma bankaları ile G-20 ve OECD gibi uluslararası platformlarda ülkemizi etkin şekilde temsil ediyoruz. Dünya Bankası, Asya Altyapı Yatırım Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, İslam Kalkınma Bankası başta olmak üzere uluslararası finans kuruluşlarının kaynak kullanımında ön sıralardaki konumumuzu koruyoruz. Bu kaynaklardan hem kamu hem de özel sektör istifade ediyor.

Tablo 6: Uluslararası Kuruluşlardan Sağlanan Finansman

	Aktif Portföy (milyar dolar)	Üye Ülkeler Sıralamamız	Bölge Sıralamamız
Dünya Bankası (IBRD)	15,5	4	2
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD)	9,2	1	1
Uluslararası Finans Kuruluşu (IFC)	6,4	3	1
Asya Altyapı Yatırım Bankası (AAYB)	4,4	2	1
İslam Kalkınma Bankası (İKB)	3,5	4	2
Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (AKKB)	1,5	6	2
Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası (KTKB)	0,8	1	1
EİT Ticaret ve Kalkınma Bankası (ECOBANK)	0,2	1	1

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Türkiye’ye kredi veren kuruluşlar arasına bu yıl katılan Asya Kalkınma Bankası ülkemize yönelik 3 yıllık finansman öngörüsünü açıklamıştır.

Bu çerçevede 2025 yılında 1 milyar dolar, 2026 ve 2027 yıllarında da 3'er milyar dolar tutarında uygun koşullu ve uzun vadeli finansman sağlamayı hedefliyoruz.

Uluslararası finans kuruluşları 2025-27 dönemi için ülkemize yönelik toplam 45 milyar doları aşan uygun koşullu finansman paketi oluşturmuştur. Bu kuruluşların ülkemize yönelik orta vadeli finansman stratejileri ile önümüzdeki döneme yön veriyoruz. Ülkemiz, sunmuş olduğu finanse edilebilir ve kalkınma etkisi yüksek kamu ve özel sektör projeleriyle bu kuruluşların aktif portföylerinde ilk sıralarda yer alıyor.

SEKTÖREL DESTEKLER VE FİNANSMANA ERİŞİM

Yatırım, üretim, istihdam ve ihracatı güçlü bir şekilde desteklemeye devam ediyoruz

Ar-Ge ve yatırımları önceliklendirerek destekliyoruz

2025 yılında Ar-Ge faaliyetleri ile yatırım ve üretimi artırmak için 693,6 milyar lira, 2026 yılında ise 836 milyar lira vergi harcaması öngörüyoruz.

İstihdamı korumaya ve artırmaya yönelik tedbirler alıyoruz

Çalışan başına sağladığımız aylık asgari ücret desteğini 1.000 liraya yükselttik.

SGK prim teşviki, imalat sektöründe 2026 yıl sonuna kadar 5 puan olarak uygulanmaya devam edecek.

“İstihdamı Koruma Destek Programı” ile tekstil, giyim, deri ve mobilya gibi belirli imalat sektörlerinde istihdamını koruyan işletmelere, KOSGEB aracılığıyla çalışan başına aylık 2 bin 500 lira prim desteği sağlıyoruz. Bu programı 2026'da aylık destek tutarını 3 bin 500 liraya yükselterek ve büyük ölçekli firmaları da dâhil ederek sürdüreceğiz.

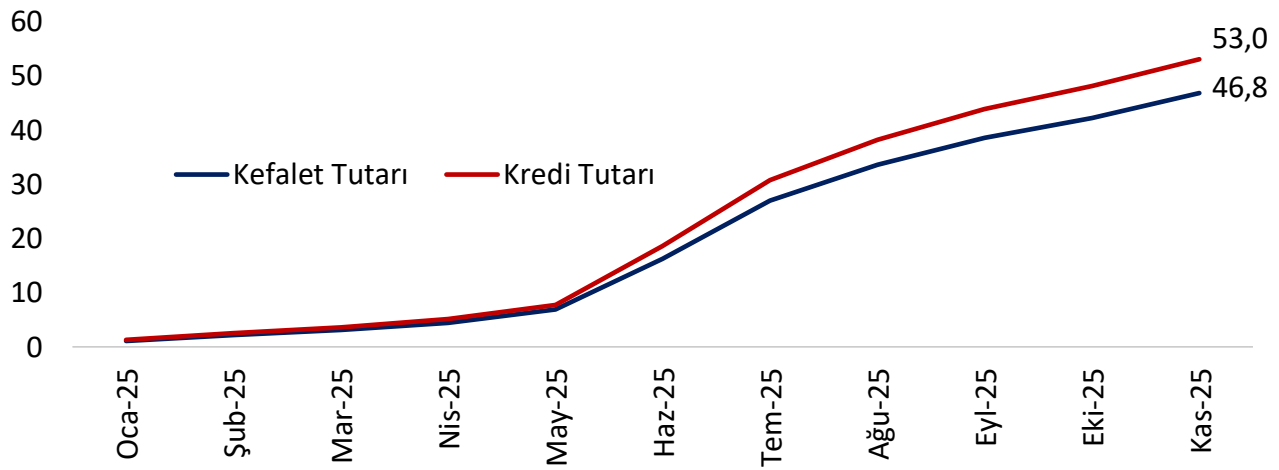
Reel sektörün finansmana erişim imkânlarını artırıyoruz

Hazine Destekli Kefalet Sistemi'nde imalat, ihracat ve yatırımı önceliklendiriyoruz.

2025 yılında yürürlüğe aldığımız 9 adet yeni destek paketi ile mevcut limitlere ilave olarak 94,3 milyar lira kredi imkânını firmalarımıza sunduk. Bu imkânın 52,7 milyar lirası ihracatçılarımıza yöneliktir.

Bu yeni 9 adet destek paketimizden kasım ayı itibarıyla yaklaşık 44,4 milyar lira tutarında kullanım gerçekleştirilmiş olup, halihazırda 50 milyar lira kredi imkânı kullanılabilir durumdadır. Böylece mevcut durumda aktif destek paketi 17'ye, kullanılabilir kredi imkânı ise 77 milyar liraya ulaşmaktadır.

Grafik 60: Hazine Destekli Kefalet Sistemi (birikimli, milyar TL)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Finansal istikrarı gözeterek firmaların yabancı para kredi kullanabilmelerine yönelik istisnalar tanımladık. Savunma sanayi firmaları, OSB'lerin altyapı projeleri, girişim sermayesi fonlarının KÖİ projelerine sağladığı finansman, kamu kurumlarının kontrolündeki tüzel kişiler ile özelleştirme ihalelerindeki alt işleticiler bu kapsamdadır. İhracatçılarımıza yönelik 10 milyar lirayı aşan ilave kredi imkânı oluşturacak yeni kefalet destek paketleri üzerinde çalışıyoruz. Bu imkânın bir kısmını emek yoğun sektörlerde ve deprem bölgesindeki ihracatçılarımıza sunmayı planlıyoruz.

İhracat desteklerimizi de artırarak sürdürüyoruz

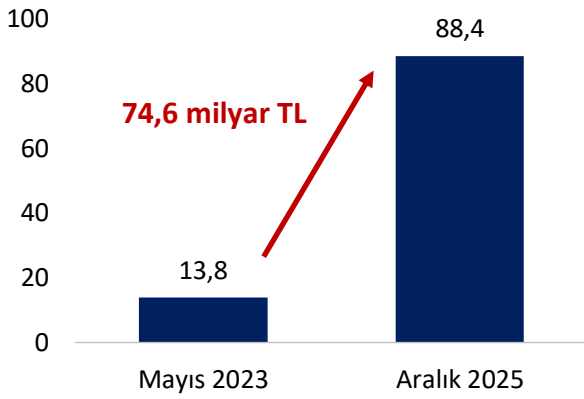
Program döneminde Eximbank'ın sermayesini 13,8 milyar liradan 88,4 milyar liraya yükselttik.

İhracatçılarımıza kullandığımız günlük reeskont kredi limitini 300 milyon liradan 4,5 milyar liraya çıkardık ve döviz cinsinden reeskont kredilerini yeniden başlattık. Reeskont kredilerinde faiz oranını düşürdük¹⁵ ve reeskont kredisi kullanımında ihracat gelirlerinin ek yüzde 30'unun satış şartını kaldırdık.

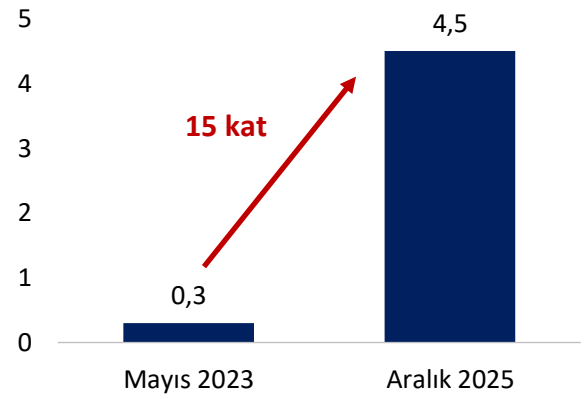
Yüksek teknoloji ve katma değerli üretim yapan firmaların reeskont kredilerinden daha fazla yararlanabilmesi için yeni bir model geliştirdik.

Hizmet ihracatında vergi istisnasını 30 puan artırarak yüzde 80'e yükselttik.

Grafik 61: Eximbank Sermayesi (milyar TL)

Grafik 62: Günlük Reeskont Kredi Limiti (milyar TL)

Kaynak: TCMB, Eximbank

Ayrıca 2023 yılında kurumlar vergisinde yaptığımız oran artışlarını ihracat kazançlarına uygulamadık. Bu kazançların kurumlar vergisi yüzde 20 oranındadır.

İmal ettikleri malları doğrudan ihraç edenlere ihracat bedelinin yüzde 10'una kadar devreden KDV tutarı ile sınırlı olarak doğrudan iade imkânı sağladık.

Girişimcilik ekosistemini desteklemeye devam ediyoruz

Türk Büyüme ve İnovasyon Fonu, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Üst Fonu ve Tech-InvesTR programı ile bugüne kadar yaklaşık 1,3 milyar lira kaynak aktardık.

¹⁵ 12 Aralık itibarıyla reeskont kredilerinde ihracatçı firmalara faiz maliyeti yüzde 23,95'tir. TL reeskont finansmanının yıllık komisyonunda KOBİ'lerde 200 baz puan, diğer firmalarda 100 baz puan üst sınırı vardır.

Bu fonlar aracılığıyla 287 girişim şirketine yatırım yapıldı.

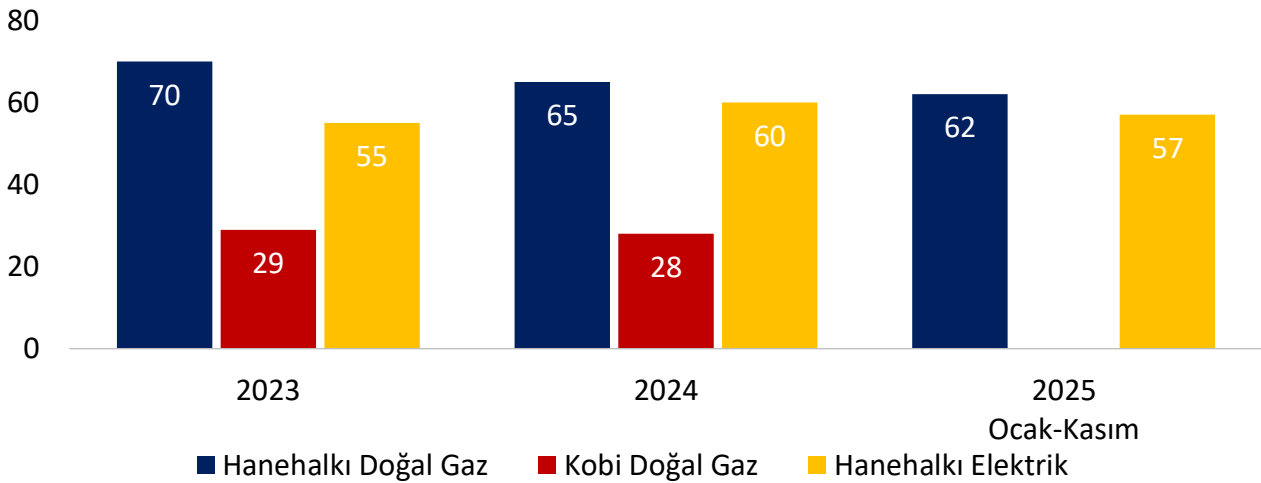
Diğer yatırımcıların katkılarıyla ekosistemde oluşturulan kaynak 100 milyar lirayı aştı.

Melek yatırımcılığı teşvik etmek için Bireysel Katılım Sermayesi Sistemi aracılığıyla 1.197 yatırımcıya lisans verdik ve 65 milyon lira vergi desteği imkânı sağladık.

Hanehalkına enerji sübvansiyonlarımız sürüyor

2025 yılının ilk 11 ayında elektrikte mesken 1. kademe¹⁶ tüketici grubunu yaklaşık yüzde 57, doğal gazda mesken tüketicilerini yüzde 62 oranında sübvansettik.

Grafik 63: Enerji Sübvansiyon Oranları¹⁷ (%)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Vatandaşlarımızın elektrik ve doğal gaz fiyat artışlarından korunması, ihtiyaç sahibi ailelerin kömür ihtiyaçlarının karşılanması ile tarımsal ürünlerde üretici ve tüketiciler açısından makul fiyat oluşumunun sağlanması amacıyla görevlendirmeler yapılmakta ve ilgili teşebbüslere görevlendirme bedelleri ödenmektedir.

¹⁶ 1. kademe mesken elektrik tüketimi, günlük ortalama 8 kWh ve altı olup, 8 kWh üzeri elektrik tüketimi 2. kademe olarak sınıflandırılmaktadır. 2025 yılı Şubat ayından itibaren yıllık toplam elektrik tüketimi 5.000 kWh'nin (günlük yaklaşık 13,7 kWh) üzerinde olan mesken aboneleri serbest tüketici statüsüne girmekte ve sübvansiyondan yararlanamamaktadır. 2026 yılı Ocak ayından itibaren ise 2025 yılında toplam tüketimi 4.000 kWh (günlük yaklaşık 11 kWh) üzerinde olanlar 1 yıl süre ile serbest tüketici statüsüne girecektir.

¹⁷ Doğal gaz sübvansiyon oranı, BOTAŞ'ın aylık ağırlıklı ortalama alım fiyatı ile doğal gaz toptan satış fiyatı esas alınarak hesaplanmaktadır. Elektrik sübvansiyon oranı, ulusal tarifedeki enerji bedeli ile son kaynak tedarik tarifesi esas alınarak tüm vergiler dahil nihai fatura bedeli üzerinden hesaplanmaktadır.

2021'den itibaren yapılan yasal düzenlemelerle BOTAŞ'ın ithalde alınan KDV borçları görevlendirme alacakları ile mahsup edilmektedir.

2025 yılı bütçesinden, Kasım itibarıyla KİT'lere 364,5 milyar lira görevlendirme bedeli ödenmiş olup bu tutarın 354,6 milyar lirası hanehalkına yapılan enerji sübvansiyonları ve kömür yardımları kapsamında, 9,9 milyar lirası ise diğer görevlendirmeler kapsamında aktarılmıştır. 2026 yılında KİT'lere aktarılması öngörülen 392 milyar lira görevlendirme bedelinin 383,5 milyar lirası hanehalkına yapılan enerji sübvansiyonları ve kömür yardımı kapsamındadır. Bu ödemeler sosyal transfer niteliği taşımaktadır.

Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi (GETAD) ile mevcut sosyal yardım programlarını tek bir çatı altında topluyoruz

Sosyal yardım sistemimizi, aile odaklı, kapsayıcı ve fert başına asgari bir geliri garanti edecek yapıda konsolide ediyoruz. Bu çerçevede, işgücüne katılıma mâni olmayacak şekilde bütünleşik yapıda bir sosyal yardım programının pilot bir projeyle 2026 yılında başlatılmasını öngörüyoruz.

Çalışanlarımızın ve emeklilerimizin her zaman yanında olduk

23 yılda aylık ve ücretlerinde enflasyonun üzerinde artışlar yaparak alım güçlerini destekledik.

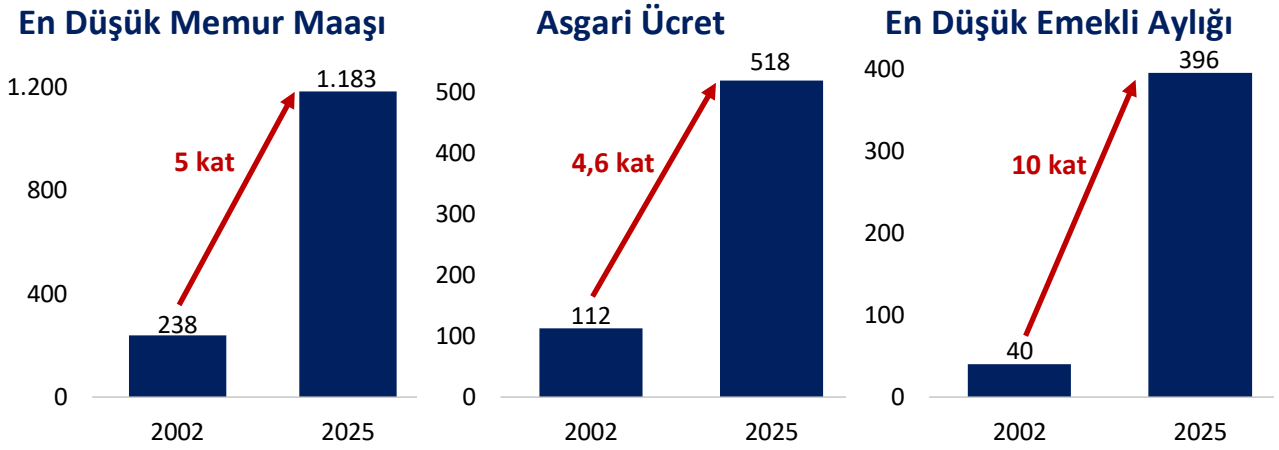
2002 yılında 392 lira olan en düşük memur maaşını reel olarak yüzde 225 artırarak 50 bin 503 liraya yükselttik. Dolar bazında en düşük memur maaşı 238 dolardan 1.183 dolara yükseldi¹⁸.

2002 yılında 184 lira olan asgari ücret reel olarak yüzde 203 artarak 22 bin 105 liraya ulaştı. Dolar bazında ise asgari ücret 112 dolardan 518 dolara yükseldi.

2002'de 66 lira olan en düşük emekli aylığını ise reel olarak yüzde 548 artırarak 16 bin 881 liraya yükselttik. Dolar bazında en düşük emekli aylığı 40 dolardan 396 dolar oldu.

¹⁸ 2002 Kasım-2025 Eylül döneminde ABD enflasyonu yüzde 79,2 gerçekleşmiş olup, dolar bazında memur maaşı yüzde 398, asgari ücret yüzde 364 ve en düşük emekli aylığı yüzde 892 artmıştır.

Grafik 64: Maaş ve Ücretler* (ABD doları)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK (*) 2002 Kasım – 2025 Kasım dönemi

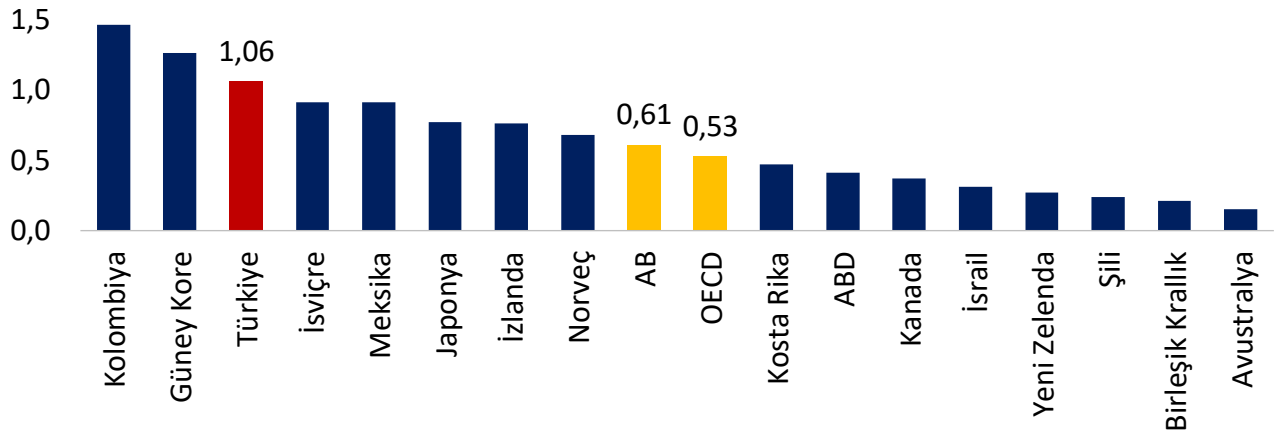
Çiftçi ve esnaf desteklerimiz artarak devam ediyor

2025 yılı başlangıç bütçesinde tarım sektörüne ayrılan kaynak vergisel desteklerle birlikte yaklaşık 705,6 milyar lira iken 2026'da bu tutarın yüzde 32,9 artışla 938 milyar liraya çıkarılması öngörülmektedir. Bu kapsamda;

- Tarımsal destek programları için yaklaşık 168 milyar lira,
- Tarım sektörü yatırım ödenekleri için 190 milyar lira,
- Tarımsal kredi sübvansiyonu için 270 milyar lira,
- Müdahale alımları, tarımsal KİT ve ihracat destekleri için 48 milyar lira ve
- Tarıma yönelik vergisel destekler için yaklaşık 262 milyar lira kaynak ayrılması öngörülmüştür.

Ülkemizin tarım sektörüne sağladığı toplam destek tutarının GSYH'ye oranı 2024 yılında yüzde 1,06, OECD ortalaması ise yüzde 0,53 gerçekleşmiştir.

Grafik 65: Tarım Sektörüne Toplam Destek¹⁹ (2024, % GSYH)

Kaynak: OECD

Tarımsal üreticilere Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Katılım Bankası tarafından kullanılacak Hazine faiz/kâr payı destekli kredi ve finansmanın üst limitleri, Tarımsal Girdi Endeksi esas alınarak artırılmış; yeni üretim konuları kapsam altına alınmış; kredi ve finansmanlara uygulanmak üzere ilave özellikli indirim kriterleri tanımlanmış ve faiz/kâr payı indirim oranları güncellenmiştir.

Üreticilere yüzde 25 ile yüzde 100 arasında değişen oranlarda faiz/kâr payı indirimi uygulanmakta olup “temel bitkisel üretim” ve “temel hayvansal üretim” konularında 300 bin liraya kadar yüzde 100 faiz/kâr payı indirimi uygulanmaktadır.

Son dönemde tarım sektöründe sürdürülebilirliğin artırılması, üretim süreçlerinin verimli hâle getirilmesi ve teknolojik dönüşümün desteklenmesi amacıyla planlı üretim, sözleşmeli üretim, yenilenebilir enerji kullanımı ve organize tarım bölgeleri gibi uygulamalara özel önem verilmekte; bu kapsamda söz konusu kriterler için yüzde 5 ile yüzde 20 arasında ilave faiz/kâr payı indirimi uygulanmaktadır.

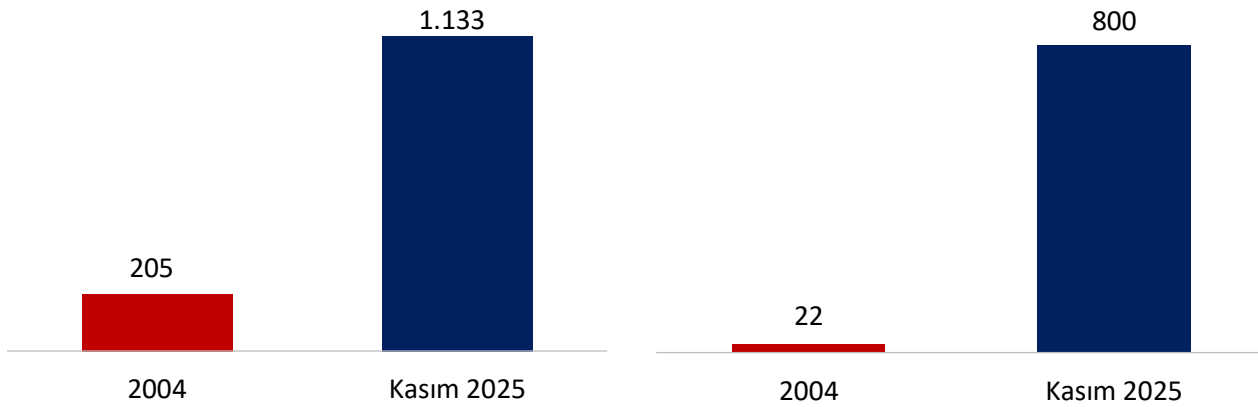
Tarımsal Ar-Ge projelerine yüzde 50, biyo-tarım yatırımlarına yüzde 50 ve yenilenebilir enerji projelerine yüzde 75’e varan faiz/kâr payı indirimi sağlanırken, basınçlı sulama sistemlerinde bu oran yüzde 100’e kadar çıkabilmektedir.

¹⁹ https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/10/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2025_354e7040/a80ac398-en.pdf

Ayrıca, sulama kooperatifleri, sulama birlikleri ile gerçek ve tüzel kişi üreticilerin tarımsal elektrik tarifesine tabi elektrik fatura ödemeleri için “Tarımsal Elektrik Bedeli” başlığı altında 5 milyon lira üst limitli olacak şekilde yüzde 100 faiz/kâr payı indirim oranıyla kredi/finansman imkânı sunulmaktadır.

Bu kapsamda, 2025 yılı Kasım itibarıyla 918 bin üreticiye, Ziraat Bankası, Ziraat Katılım Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla 587,4 milyar lira tutarında Hazine faiz/kâr payı destekli kredi kullanılmıştır. Bu kredilere, cari faiz/kâr payı oranları esas alınarak ortalama yaklaşık yüzde 70 olmak üzere yüzde 25 ile yüzde 100 arasında değişen indirim oranları uygulanmış ve indirim nedeniyle oluşan tutar Hazine tarafından karşılanmıştır. Destekten yararlanan üretici sayısı 1,1 milyon kişiye, kredi bakiyesi ise 800,1 milyar liraya ulaşmıştır. Bu kapsamda yıl içinde üreticilere 182 milyar lira tutarında faiz/kâr payı desteği sağlanmıştır. Tarımsal üreticilerimize sağlanan Hazine faiz/kar payı ödemeleri için 2026 yılı bütçesinde ise 270 milyar TL teklif edilmiştir.

Grafik 66: Çiftçi Destekleri (Ziraat Katılım Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri dâhil)
Kişi Sayısı*
(bin)

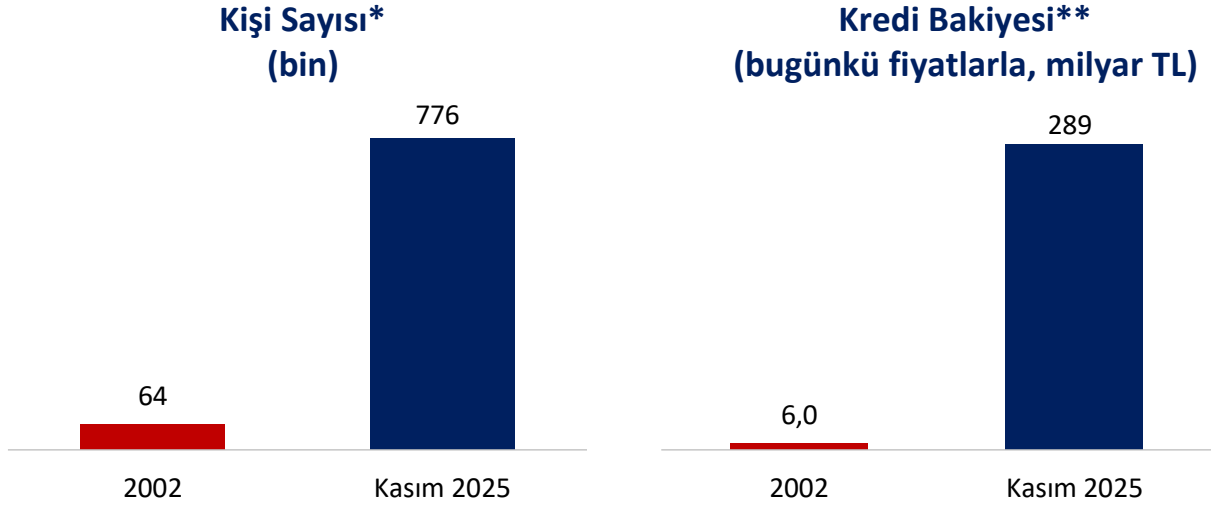

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Bakiyesi bulunan kullanıcılar (**) 2004 kredi bakiyesi deflatör ile güncellenmiştir.

Halkbank aracılığıyla 230 bin esnaf ve sanatkârimize yaklaşık 156 milyar lira Hazine destekli kredi verdik ve faizinin yüzde 50'sini Hazine olarak karşıladık. Toplam 776 bin esnaf ve sanatkâr, 289 milyar lira kredi bakiyesiyle bu destekten yararlandı.

Bu kapsamda yıl içerisinde bugüne kadar esnafa 59,7 milyar lira faiz desteği sağlanmıştır. Söz konusu destek kapsamında 2026 bütçesinde 70 milyar TL ödenek öngörülmüştür.

Grafik 67: Esnaf ve Sanatkâr Destekleri

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı (*) Bakiyesi bulunan kullanıcılar (**) 2002 kredi bakiyesi deflatör ile güncellenmiştir.

MALİ SUÇLARLA MÜCADELE

Uluslararası standartlara uyumlu şekilde mali suçlarla mücadeleyi sürdürüyoruz

Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından belirlenen uluslararası standartlara uyum kapsamında teknik yeterliliğin artırılması ve uygulama etkinliğinin güçlendirilmesine yönelik önemli ilerleme kaydettik.

FATF nezdindeki dördüncü tur karşılıklı değerlendirmesini tamamladık ve Haziran 2024 Genel Kurulu kararı ile gri listeden çıktık. Hem hukuki altyapı hem de uygulama bağlamında FATF standartlarına tam uyum sağlama konusunda kararlıyız. FATF'in tüm üye ülkeler nezdinde başlattığı beşinci tur karşılıklı değerlendirme sürecinin ülkemiz açısından başarı ile tamamlanması amacıyla çalışmalarımız devam etmektedir.

Yasa dışı bahisle mücadele için yoğun çalışmalar yürütüyoruz. 2024'te ertelenen işlem tutarı 2,2 milyar lira iken 2025 Ocak-Kasım döneminde bu tutar 4,5 milyar liraya yükseldi.

2024'te 232 bin 899 adet, 2025 Ocak-Kasım döneminde 76 bin 187 adet internet sitesi erişimi engellendi.

2025 yılı Mayıs ayından itibaren sanal kumar ve yasa dışı bahis sitelerine oyun veya içerik sağlayan küresel içerik/oyun sağlayıcılarının sunucu ve bağlantı adreslerine erişim engeli getirilmeye başlandı. 2025 Mayıs-Kasım döneminde 12 bin 308 adet sunucu adresi ile kumar ve yasa dışı bahis sitelerine reklam ve yönlendirme yapan 1.692 internet sitesi için erişim engeli kararı alındı.

Ayrıca sosyal medya platformları üzerinden yapılan reklam ve tanıtımlar hakkında içeriğin çıkarılmasına veya erişimin engellenmesine başlandı. Bugüne kadar 419 bin 158 adet sanal kumar ve yasa dışı bahis sitesi için suç duyurusunda bulunuldu.

Yasa dışı bahis faaliyetlerinin sanal mecralar, finansal sistem, reklam ve tanıtım kanalları ile uluslararası boyuttaki tüm aşamalarında tespiti ve engellenmesi amacıyla "Sanal Ortamda Yasa Dışı Bahis, Şans Oyunları ve Kumarla Mücadele Eylem Planı"nı uygulamaya koyduk.

Diğer taraftan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'te 2021 yılında yapılan değişiklikte kripto varlık hizmet sağlayıcıları (KVHS'ler) yükümlü olarak kabul edildi.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda 2024 yılı Haziran ayında yapılan değişiklikte KVHS'lerin kurulmasına ve faaliyette bulunmasına ilişkin şartlar belirlendi.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik'te 2024 yılı Aralık ayında yapılan değişiklikte KVHS'ler tarafından yükümlülüklere uyum maksadıyla alınması gereken tedbirleri artırdık, tedbirlerin daha sıkı uygulanmasına yönelik düzenlemeleri hayata geçirdik. Tedbirler Yönetmeliğinde yapılan değişiklikte FATF'in seyahat kuralı standardı doğrultusunda kripto varlık transferlerine ilişkin düzenlemelerle şeffaflık ve izlenebilirliği güçlendirdik.

Bu yıl mart ayında yayımlanan "Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ" ve "Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Çalışma Usul ve

Esasları ile Sermaye Yeterliliği Hakkında Tebliğ” ile KVHS’lerin kuruluşuna, faaliyete geçmesine ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar düzenlendi.

Ayrıca sermaye yeterliliği ile saklama ve transfer işlemlerine ilişkin regülasyonlar yapıldı. Haziran’da 29 sıra no.lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği ile kripto varlık işlemlerinde uygulanması gereken sıkılaştırılmış tedbirleri detaylandırarak ek tedbirler getirdik.

Suç gelirlerinin aklanması, terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile mücadelemizin etkinliğini artırmak için yükümlü grubunu genişlettik. Ayrıca Ulusal Risk Değerlendirmesi Belgesi’ni güncelledik ve Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı ile Mücadeleye İlişkin Strateji Belgesi ve Ulusal Risk Değerlendirmesini oluşturarak bütüncül bir çerçeve tesis ettik.

Özetle;

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda nihai hedefimiz; sürdürülebilir yüksek büyüme, daha adil gelir dağılımı ve kalıcı refah artışıdır.

Bu hedefe ulaşırken fiyat istikrarının tesisi, mali disiplinin güçlendirilmesi, sürdürülebilir cari denge ve yapısal dönüşüm temel önceliklerimizdir.

Uyguladığımız program sayesinde bu alanlarda kayda değer ve somut kazanımlar elde ettik.

Finansal istikrarı güçlendirirken makroekonomik dengesizlikleri azalttık. Böylece hem ekonomimizin dayanıklılığını artırdık hem de şoklara karşı daha sağlam bir yapıya kavuşmasını sağladık.

Maliye politikasındaki disiplinli duruşumuz, güçlü borç yönetimi çerçevemiz, uluslararası standartlarla uyumlu düzenleyici kapasitemiz sayesinde Türkiye, birçok zorluğa rağmen hem bütçe dengesini iyileştirmeyi hem de borç sürdürülebilirliğini korumayı başarmıştır.

Yüksek deprem harcamalarına rağmen bütçe açığının milli gelire oranı yüzde 3 seviyesine yakınsamış, kamu borcumuz ise halen yüzde 25'in altında kalmıştır.

Uyguladığımız programa duyulan güven sayesinde ülkemizin büyüme potansiyelini daha ileri taşıyacak yatırımlarda kullanılmak üzere uluslararası finansal kuruluşlardan uygun koşullarda rekor düzeyde kaynak temin ettik.

Kamuda tasarruf ve verimliliği artırarak harcama disiplini güçlendiriyor, vergide adaleti ve etkinliği gözetiyor, kayıt dışılıkla ve mali suçlarla mücadeleyi kararlılıkla sürdürüyoruz.

Kamu maliyesinde disiplini korurken yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı teşvik ediyoruz.

Programımız; para, maliye ve gelirler politikasının yanı sıra arz yönlü tedbirler ve ekonomik dönüşümü hızlandıracak kapsamlı yapısal reformları da içermektedir.

Küresel ekonomide belirsizliklerin arttığı bu dönemde, elde ettiğimiz kazanımları kalıcı hale getirmek ve karşı karşıya olduğumuz zorlukları fırsata dönüştürmek amacıyla; üretken altyapı yatırımlarını, sanayide dönüşümü, yeşil ve dijital dönüşümü hızlandırıyoruz. Bu sayede hem verimliliği hem de uluslararası rekabet gücünü artırarak ülkemizin potansiyel büyümesini daha da yükselteceğiz.

2026 yılı bütçemizi hazırlarken her zaman olduğu gibi bütüncül bir yaklaşım izleyerek toplumun her kesimini gözetken kapsayıcı mali destek ve tedbirleri önceliklendirdik. Reel sektörümüz, ihracatçılarımız, KOBİ'lerimiz, esnafımız ve çiftçilerimiz için hayata geçirdiğimiz destekler; üretimin, istihdamın ve ihracatın sürdürülebilirliğini güçlendirmeyi amaçlayan kapsamlı bir politika bileşiminin ürünüdür.

Ar-Ge ve yatırımların teşviki, finansmana erişimin kolaylaştırılması ve girişimcilik ekosistemine sağlanan önemli katkılar ekonomimizin üretim gücünü artırmaya yönelik kritik adımlardır.

Enerji sübvansiyonları ve sosyal destekler yoluyla hanehalkını desteklemeye devam ederken, sosyal yardım sistemimizi modernize eden daha kapsayıcı, daha hedef odaklı ve daha güçlü bir sosyal koruma altyapısı inşa ediyoruz.

Çalışanlarımızın ve emeklilerimizin her zaman yanında olduk. Aylık ve ücretlerinde enflasyonun üzerinde artışlar yaparak alım güçlerini destekledik.

Önümüzdeki dönemde temel önceliğimiz; elde ettiğimiz kazanımları kalıcı hale getirmek, yapısal dönüşümü hızlandırmak ve Türkiye'nin uzun vadeli büyüme potansiyelini yukarı taşıyacak reformları hayata geçirmektir.

Bu anlayışla, mali disiplinden taviz vermeden, sosyal hassasiyetleri gözeterek, yatırımı ve üretimi destekleyerek, riskleri etkin şekilde yöneterek Türkiye'yi çok daha güçlü ve müreffeh bir geleceğe taşıyacağız.

Bütçe sürecinde emeği geçen herkese teşekkür ediyor, 2026 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.